

Cijfers & feiten van het sociaal domein in de gemeente Wierden

Startpunt voor een nieuwe maatschappelijke agenda

19 november 2020

Inhoud

Dit rapport gaat over de *gemeente* Wierden. Daar waar het over de kern Wierden gaat, wordt dit expliciet benoemd. In dit rapport zijn cijfers en informatie uit bestaande bronnen en onderzoeken gebundeld.

1. **Demografie**
Inwonertal, leeftijdsopbouw, huishoudentypen en migratie
2. **Gezondheid & leefstijl**
Ervaren gezondheid, leefstijl, overgewicht en eenzaamheid
3. **Groei en ontwikkeling**
Leeftijdsopbouw jeugd, armoede in gezin, leefstijl, overgewicht, lidmaatschap sport en bibliotheek, jeugdhulp
4. **Werken en leren**
Onderwijs, uitstroom, verzuim, voortijdig schoolverlaten, werk en uitkering
5. **Maatschappelijke betrokkenheid**
Deelname verenigingsleven, vrijwilligerswerk, mantelzorg, immigrant
6. **Maatschappelijke ondersteuning**
Kwetsbare groepen, huishoudens met ondersteuning van de gemeente, Wmo, schuldhulpverlening.

7. **Woon- en leefomgeving**
Woningtypen, woonbehoeften, leefbaarheid buurten
8. **Samengevat**
9. **Bronnen**
Bronverwijzingen

Betekenis iconen

Linksboven iedere pagina staat een icoon. Dit is de betekenis:

Foto van huidige situatie (op basis van meest recente cijfers)

Ontwikkeling in de tijd, soms terugkijken, soms vooruitkijken

Vergelijking met andere gemeenten, Twente en Nederland

Samengevat wat valt er op

1. Demografie

De gemeente telt een kleine 25.000 inwoners verdeeld over ruim 9.000 huishoudens.

aantal inwoners:
24.351

aantal huishoudens:
9.351

CBS, 2019

Eén op de vijf inwoners is 65 jaar of ouder.

Het aandeel inwoners in de werkzame leeftijdsgroep van 20-64 jaar is iets groter dan de groepen jongeren t/m 19 jaar en ouderen 65+ samen.

CBS, 2019

Ongeveer 1 op de 15 inwoners heeft een migratieachtergrond. In totaal ca. 1.750 inwoners. Dit betekent dat inwoners zelf en/of hun ouders in een ander land zijn geboren.

De grootste groep (ongeveer een vijfde) komt uit Indonesië (incl. Molukken), op de voet gevolgd door Duitsland. Het betreft in beide migrantengroepen vooral inwoners van de 2^e generatie.

Inwoners uit overig Azië (incl. Syrië) vormen de derde grootste migrantengroep, 9 procent van het totaal aantal inwoners met een migrantenachtergrond (Dit zijn vooral inwoners die zelf elders geboren zijn (1^e generatie).

7% migratie-achtergrond

1) Indonesië (incl. Molukken) 2) Duitsland 3) Overig Azië

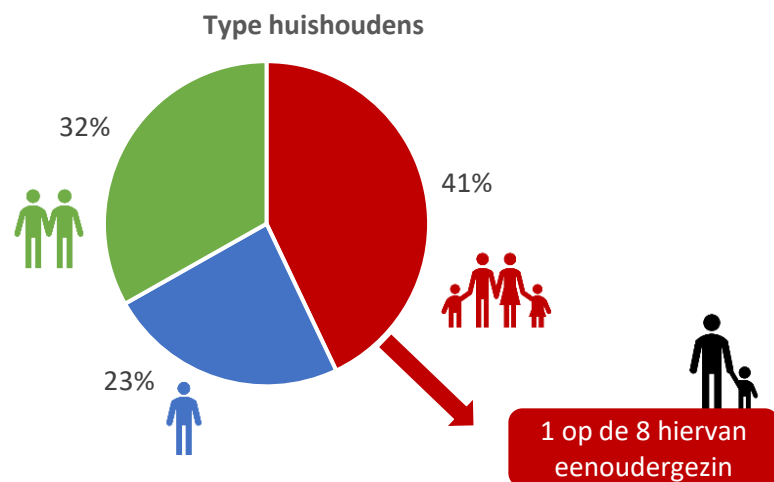
CBS, 2019

1. Demografie

Van alle ruim 9.000 huishoudens bestaat een kwart uit huishoudens van één persoon. De helft van de personen in eenpersoonshuishoudens is 65+, de andere helft is jonger dan 65 jaar.

Van de huishoudens met kinderen is 1 op de 8 een eenoudergezin.

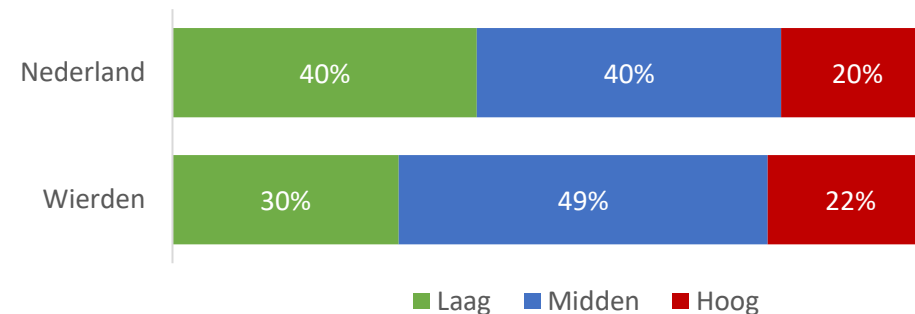
CBS, 2019

In Wierden hoort iets minder dan een derde van de huishoudens tot de huishoudens met het laagste inkomen, dit is lager dan het landelijke aandeel.

Wierden kent een relatief grote groep middeninkomens en een iets grotere groep hoge inkomens.

Gekeken is naar een gestandaardiseerd inkomen. Dit betekent dat gecorrigeerd is voor huishoudensgrootte.

Verdeling gestandaardiseerd besteedbaar inkomen bij huishoudens

CBS, 2018

1. Demografie

Wierden kent jaarlijks een beperkte stroom immigranten: inwoners die vanuit het buitenland in Wierden komen wonen. Personen worden meegeteld als immigrant als zij staan ingeschreven in het bevolkingsregister. Dit is het geval als men minimaal 4 maanden in Nederland verwacht te blijven wonen.

In 2018 waren dit 62 personen. Ongeveer de helft daarvan was in Nederland geboren. Ongeveer 1 op de 6 immigranten kwam uit een niet-Westers land.

Aantal immigranten in 2018 naar geboorteland

CBS, 2018

In 2016 en 2017 was er een piek van het aantal niet-Westerse immigranten (respectievelijk 17 en 20) dat naar Wierden kwam. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de vluchtelingenstroom uit Syrië in 2015. Overigens gaat het om kleine aantallen. Naast vluchten kan ook arbeid een reden voor immigratie zijn.

In Wierden wonen naar schatting 180 arbeidsmigranten. Naar schatting werkt ruim de helft ook in Wierden. Arbeidsmigranten zijn inwoners van Wierden die in loondienst zijn bij een in Nederland gevestigde organisatie. Daarnaast hebben deze inwoners alleen een buitenlandse en geen Nederlandse nationaliteit. Het is een schatting, omdat lang niet alle migranten zich registreren. Wanneer ze uit de EU komen en korter dan 4 maanden blijven hoeft dit ook niet.

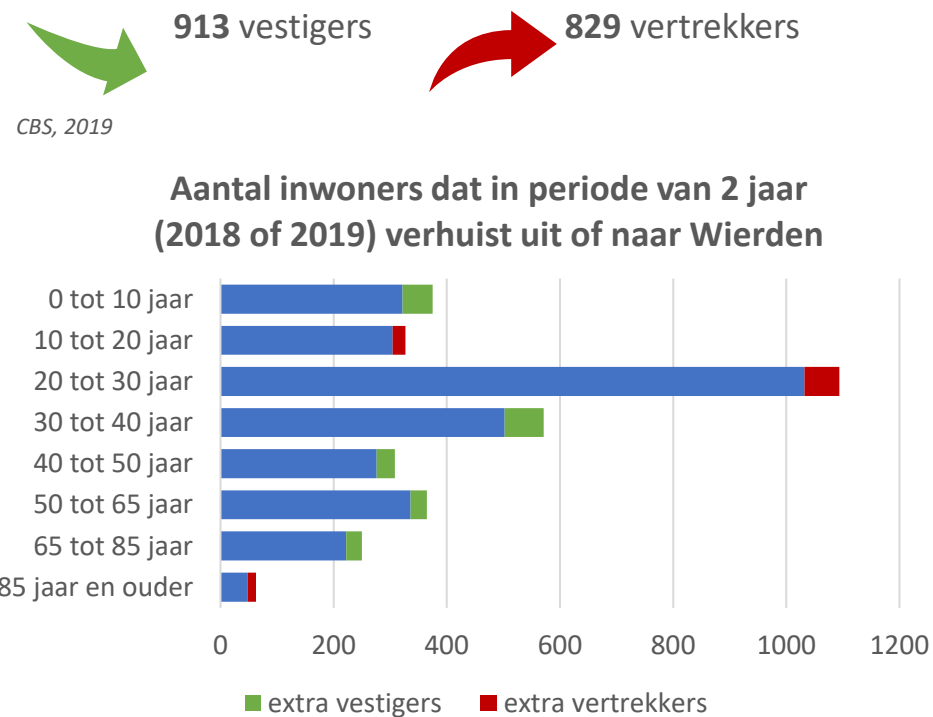
ca. 180 arbeidsmigranten wonen in Wierden
ca. 53% werkt ook in Wierden

Companen & Decisio 2020, op basis van CBS microdata over 2017

1. Demografie

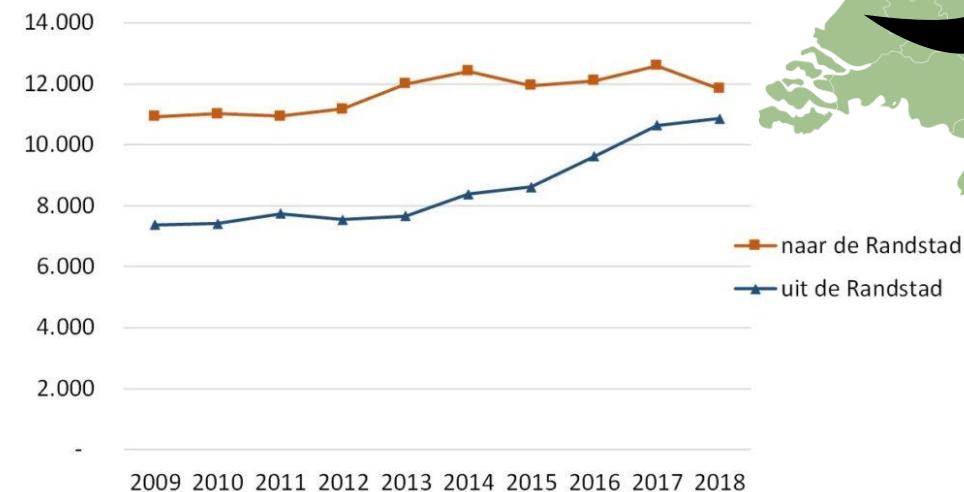
In 2019 verhuisden iets meer inwoners vanuit andere gemeenten naar Wierden, dan dat er vertrokken uit Wierden. De meeste verhuisbewegingen zijn er onder twintigers. Netto zijn er meer twintigers die vertrekken dan in Wierden komen wonen. Boven de 30 zijn er meer vestigers dan vertrekkers.

CBS, 2018 & 2019

Een landelijke tendens is dat het aantal verhuizingen uit de randstad richting het oosten (Gelderland en Overijssel) toeneemt. Het aantal verhuizingen de andere kant op is nog steeds groter, maar wel stabiel. Netto wordt het verschil tussen vertrekkers naar en vestigers vanuit de Randstad steeds kleiner.

Aantal verhuizingen tussen de Randstad en de provincies Gelderland en Overijssel

Rigo Research (2019). Komen en Gaan. Op basis van CBS Microdata

1. Demografie

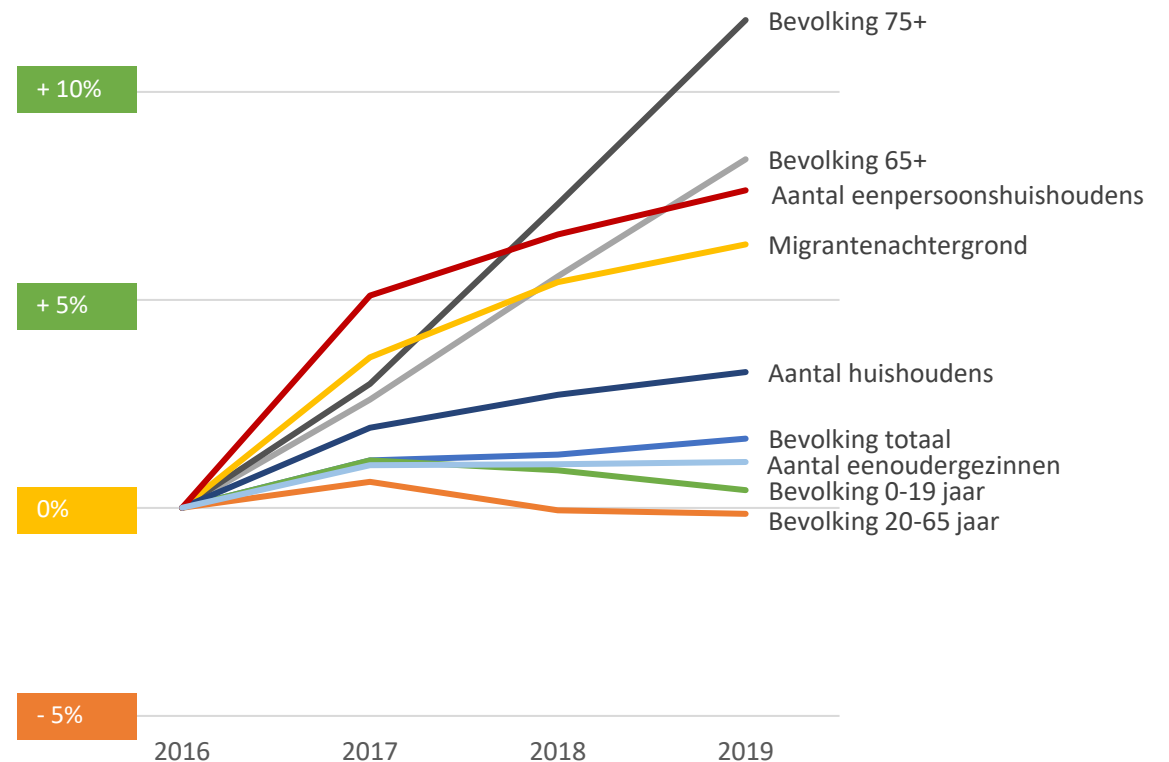
De grootste verandering de afgelopen jaren in Wierden is de dubbele vergrijzing. Dubbel door ten eerste de grote groep babyboomers die gaan behoren tot de groep ouderen én ten tweede het steeds ouder worden van de inwoners. Tussen 2016 en 2019 nam het aantal ouderen (65+) toe met ruim 8 procent. Het aantal oudere ouderen (75+) nam tussen 2016 en 2019 toe met 12 procent.

Ook het aantal eenpersoonshuishoudens is de afgelopen jaren duidelijk toegenomen, zowel onder de groep alleenwonenden onder de 65 jaar als boven de 65 jaar. Het totaal aantal huishoudens is hiermee ook toegenomen.

Verder was er de afgelopen jaren een toename van het aantal inwoners met een migrantenachtergrond.

Sinds 2017 is het aantal eenoudergezinnen vrij stabiel. Het aantal 20-65 jarigen en het aantal jongeren daalt sinds 2017 licht.

Ontwikkelingen tussen 2016 en 2019 (situatie 2016 als uitgangspunt)

1. Demografie

Het totaal aantal Wierdenaren blijft naar de verwachting de komende jaren stabiel, net onder de 25.000. Zowel geboorte en sterfte, als verhuizingen naar en uit Wierden als immigranten en emigranten blijven met elkaar in balans.

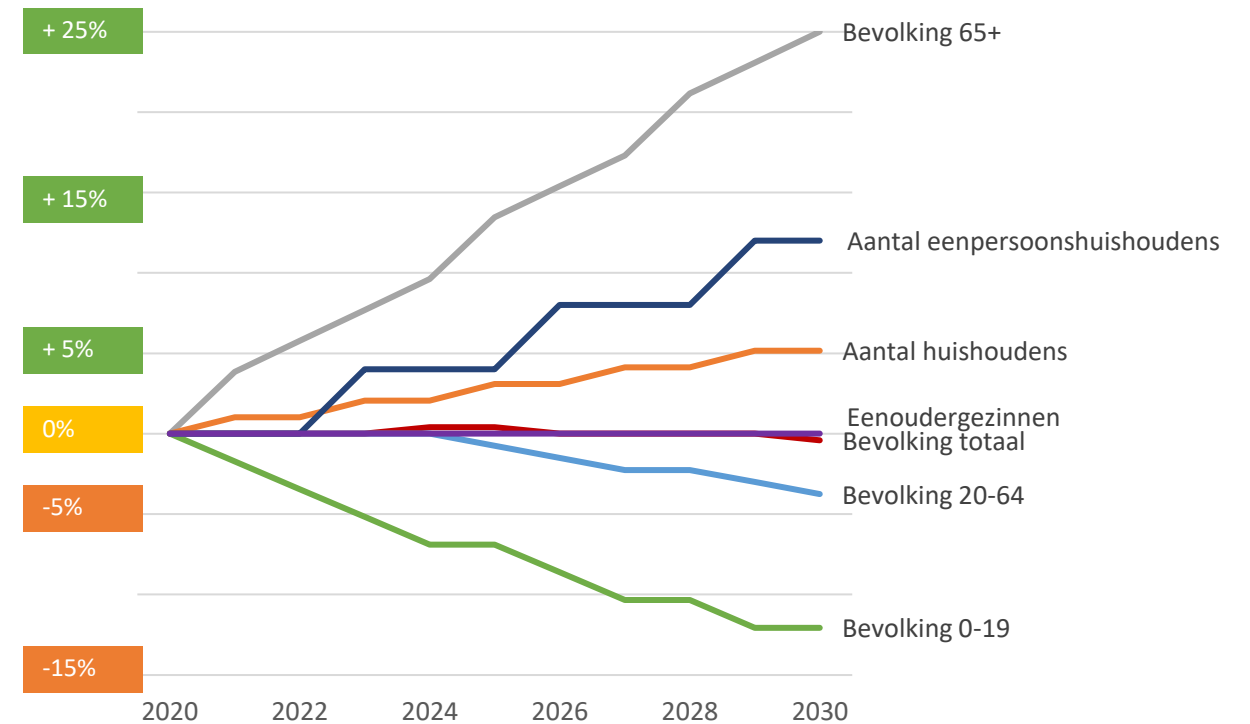
De samenstelling van de bevolking verandert echter. De trend zet door dat de bevolking de komende jaren flink vergrijst. Dit komt zowel doordat het aantal ouderen sterk toeneemt, maar ook doordat het aantal jongeren afneemt. Vanaf 2024 neemt naar verwachting ook het aantal inwoners in de werkzame leeftijd af.

Verder komen er steeds meer eenpersoonshuishoudens.

De prognose voor immigratie naar en emigratie vanuit Wierden is de komende jaren stabiel (niet in figuur). De prognose is dat de komende vijf jaar circa 400 mensen vanuit het buitenland naar Wierden komen. Daarnaast is de verwachting dat circa 300 mensen vanuit Wierden naar het buitenland vertrekken.

In de vijf jaar daarna (2025-2030) wordt eenzelfde aantal immigranten verwachten en iets meer emigranten (circa 400).

Prognose ontwikkeling bevolking en huishoudens 2020-2030

1. Demografie

Vooraf zijn drie relevante Twentse gemeenten gekozen om mee te vergelijken: Dinkelland, Tubbergen en Rijssen-Holten. Qua inkomensverdeling en aandeel inwoners met een migranten-achtergrond lijken deze gemeenten op elkaar. Ze wijken hierin alle drie af van het Nederlands gemiddelde.

Wierden heeft net als Dinkelland relatief iets meer ouderen dan in de vergelijkingsgebieden, maar dit verschil is beperkt. De verwachte toename van het aantal ouderen komt overeen met het landelijk gemiddelde.

Dat Wierden en de drie vergelijkingsgemeenten toch extra vergrijzen, komt doordat het aandeel jongeren naar verwachting verder afneemt; Sterker dan in Twente en in Nederland.

In Wierden is net als in Rijssen-Holten de verwachting dat het aantal inwoners tot 2030 stabiel blijft. In Tubbergen en Dinkelland wordt een kleine afname verwacht. Vooral het aantal jongeren daalt hier naar verwachting sterker dan in Wierden en Rijssen-Holten.

Opvallend is dat in Wierden de verwachte groei van eenpersoonshuishoudens tot 2030 het grootst is.

■ Lager dan
 ■ Hoger dan of gelijk aan Wierden

	Wierden	Dinkelland	Rijssen-Holten	Tubbergen	Nederland	Twente
Aandeel 65 plus	21%	22%	18%	19%	19%	20%
Aandeel elders geboren	7%	8%	8%	5%	24%	18%
Aandeel inkomen laag	30%	29%	36%	31%	40%	43%
Aandeel inkomen hoog	22%	23%	18%	23%	20%	16%
Ontwikkeling aantal inwoners komende 10 jaar	+0%	-3%	+0%	-3%	+4	-1%
Ontwikkeling aantal inwoners 65+ komende 10 jaar	+25%	+26%	+20%	+34%	+25%	+18%
Ontwikkeling aantal inwoners 18- komende 10 jaar	-12%	-17%	-12%	-22%	+0%	-9%
Ontwikkeling aantal eenpersoons huishoudens komende 10 jaar	+12%	+11%	+6%	+5%	+12%	+8%

1. Demografie

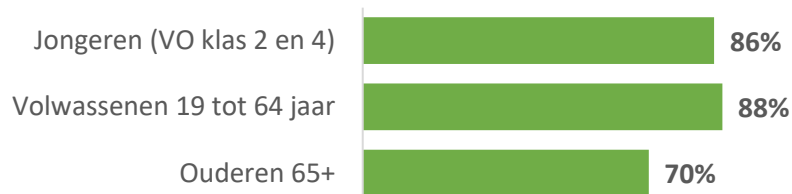
- Vrij gemiddelde leeftijdsopbouw in vergelijking met heel Twente.
- In Wierden relatief weinig mensen met een migratieachtergrond, maar er is wel een duidelijke toename van migranten in de afgelopen jaren.
- Ongeveer een kwart van de huishoudens zijn eenpersoonshuishoudens. Dit type huishoudens is in de afgelopen jaren ook toegenomen.
- Net als in Dinkelland en Tubbergen zijn er in Wierden relatief minder lage inkomens en meer middeninkomens dan gemiddeld in Twente en in Nederland.
- Het bevolkingsaantal is naar verwachting de komende jaren stabiel (net onder de 25.000). De samenstelling verandert: meer 65-plussers, minder jeugd. Vergelijkbaar met Dinkelland en Rijssen-Holten.
- Het aantal huishoudens neemt tot 2030 toe; Met name door meer eenpersoonshuishoudens. De toename in huishoudens tot 2030 betekent ook een toename in de woningbouwbehoefte (Companen, 2019).
- Demografisch profiel meest vergelijkbaar met Dinkelland en Rijssen-Holten. In Tubbergen is de verwachte verandering van de bevolkingssamenstelling iets extremer.

2. Gezondheid & leefstijl

De meeste jongeren en volwassenen in Wierden ervaren de eigen gezondheid als goed: bijna 9 van de 10. Bij ouderen is dit aandeel wat lager, maar ervaart nog steeds een ruime meerderheid de eigen gezondheid als goed.

Ervaart eigen gezondheid als (zeer) goed

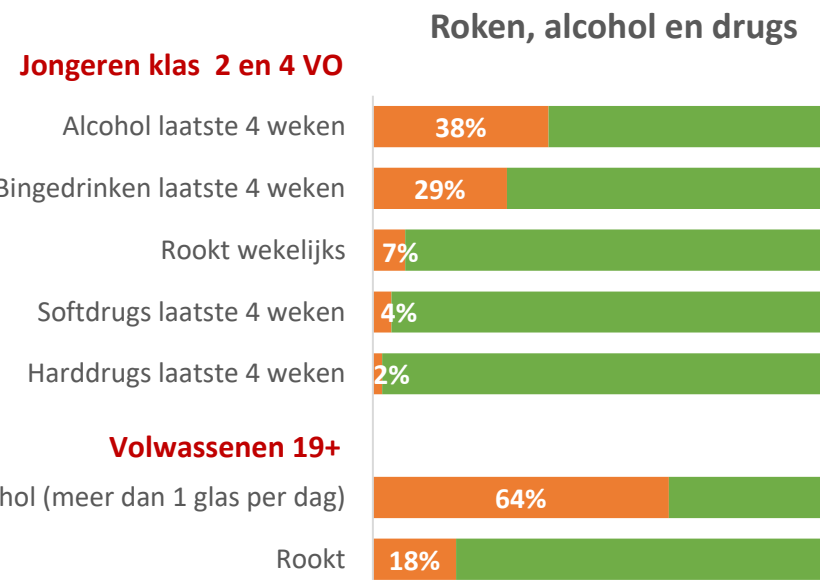
GGD Jongerenonderzoek 2019 & Volwassenen- en ouderenmonitor 2016

Ongezond gedrag is verantwoordelijk voor bijna 20 procent van de ziektelast. Roken is hiervan de grootste boosdoener. In 2016 rookte ongeveer 1 op de 6 volwassenen. Nog steeds beginnen er jongeren met roken. In 2019 rookt wekelijks 7% van de jongeren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs.

Ondanks het alcoholverbod onder de 18 jaar, dronk toch bijna 4 op de 10 jongeren de laatste vier weken alcohol en bij bijna 3 op de 10 was dit zelfs bingedrinken. Jongeren die bingedrinken

nuttigen op één avond een grote hoeveelheid alcohol. Ook van de volwassenen drinkt bijna tweederde meer dan een glas alcohol per dag.

Een klein deel van de jongeren gebruikt drugs en niet alleen softdrugs, maar ook harddrugs. Harddrugs zijn drugs met grote risico's voor de gezondheid.

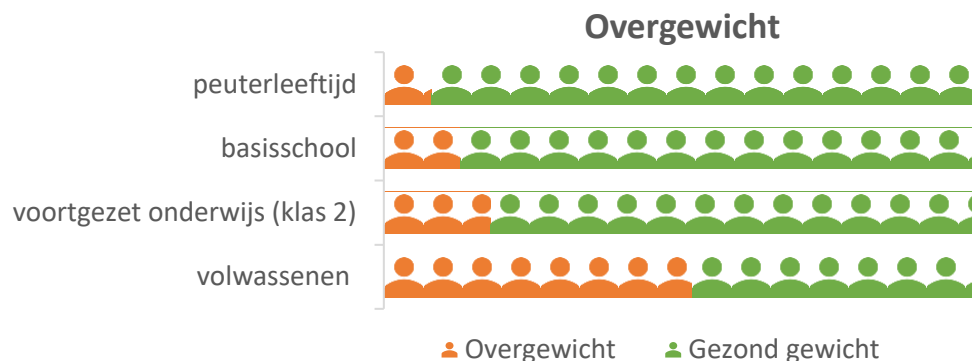
GGD Jongerenonderzoek 2019 & Volwassenen- en ouderenmonitor 2016

2. Gezondheid & leefstijl

Tijdens contactmomenten weegt en meet de Jeugdgezondheidszorg kinderen. Van alle 2- en 3-jarige peuters in Wierden heeft 1 op de 12 overgewicht. In het basisonderwijs is dit bij 1 op de 8 kinderen het geval en in het voortgezet onderwijs is ruim 1 op de 6 kinderen te zwaar.

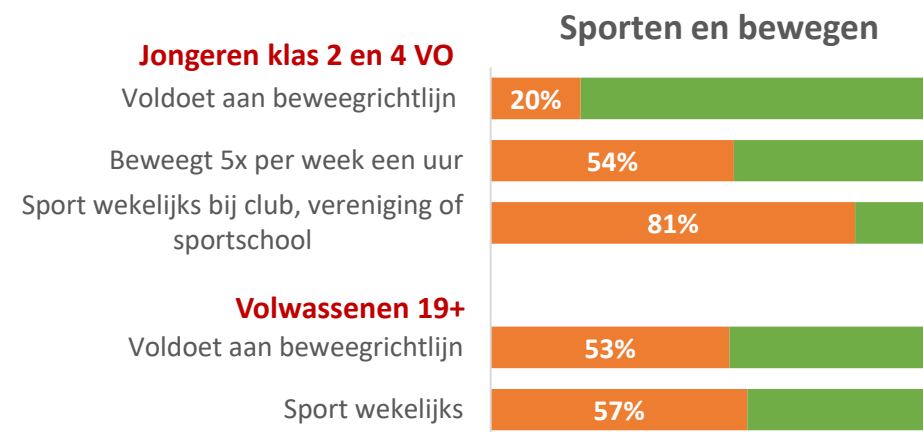
Van de volwassenen is meer dan de helft te zwaar. Volwassenen hebben in een enquête zelf lengte en gewicht gerapporteerd.

GGD Jeugdgezondheidszorg 2019 & GGD Volwassenen- en ouderenmonitor 2016

De beweegrichtlijnen geven aan dat volwassenen wekelijks ten minste 2,5 uur matig intensief moeten bewegen en jeugd

dagelijks minstens één uur. Ruim de helft van de jongeren beweegt regelmatig, maar slechts 1 op de 5 haalt de norm. Van de volwassenen haalt ruim de helft de beweegnorm sport eveneens ruim de helft ook wekelijks. Van de jongeren sport een groter deel: ruim 8 op de 10 sport wekelijks. En lang niet iedereen doet dat bij een sportvereniging.

GGD Volwassenen- en ouderenmonitor 2016 en GGD jongerenmonitor 2019

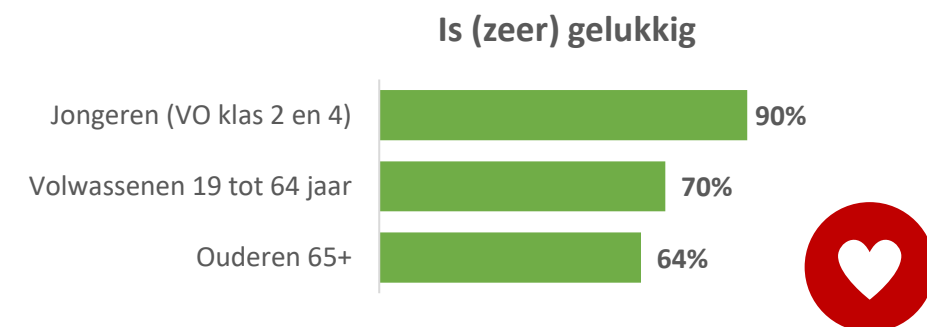
55% jongeren (12-21) lid van sportvereniging
37% alle inwoners lid van sportvereniging

NOC NSF, 2018

2. Gezondheid & leefstijl

Gezondheid gaat ook over mentaal welbevinden. Ongeveer tweederde van de volwassen inwoners voelt zich gelukkig (rapportcijfer 8 of hoger voor geluksgevoel). Daar staat tegenover dat 6 procent zich niet gelukkig voelt (rapportcijfer 5 of lager). Van de jongeren geeft 9 op de 10 aan zich meestal (zeer) gelukkig te voelen.

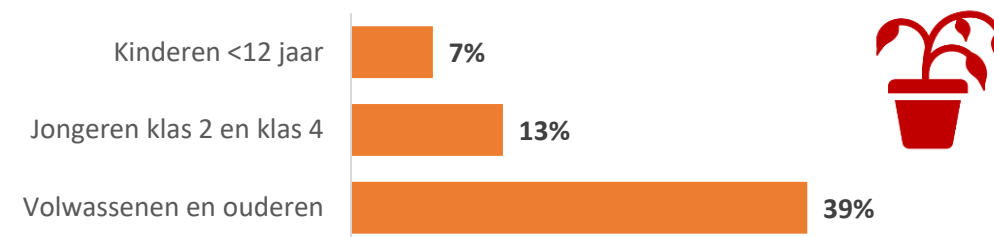

GGD Jongerenmonitor 2019 & GGD Volwassenen- en ouderenmonitor 2016

Ondanks dat de meerderheid van de jongeren gelukkig is en bij de meerderheid geen aanwijzingen zijn voor psychosociale problematiek heeft ruim 1 op de 8 jongeren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs wel een verhoogd risico hier op. Bij kinderen onder de 12 komt dit half zo vaak voor.

Van de volwassenen heeft ongeveer 4 op de 10 een verhoogd risico op depressie of angststoornissen. Overigens is bij volwassenen een andere set vragen gebruikt om dit te meten dan bij kinderen.

Verhoogde score op geestelijke ongezondheid

GGD Kindermonitor 2017 & GGD Jongerenmonitor 2019 (gemeten via SDL) & GGD Volwassenen en ouderenmonitor 2016 (gemeten via K10)

Een aanzienlijk deel van de jongeren kent wel stress. Meisjes hebben iets meer stress dan jongens. Vooral social media zorgt bij veel jongeren voor stress.

41% van de jongeren uit klas 2 en 4 van het VO voelt zich (zeer) vaak gestresst

GGD Jongerenmonitor 2019

2. Gezondheid & leefstijl

Ongeveer een derde van de volwassen Wierdenaren is matig of ernstig eenzaam. Dit betekent dat bij 11 situaties van eenzaamheid men minimaal bij 3 stellingen heeft geantwoord dat dit momenteel (min of meer) speelt. Ongeveer een op de zes jongeren uit klas 2 of 4 geeft aan soms of vaak eenzaam te zijn.

17% van de jongeren is soms of vaak eenzaam
34% van de volwassenen (19+) is eenzaam

GGD Jongerenmonitor 2019, GGD Volwassenen- en ouderenmonitor 2016

Ouderen lopen meer risico op eenzaamheid. Van de 75+ inwoners is iets minder dan de helft eenzaam.

45% van de 75-plussers is eenzaam

GGD Volwassenen- en ouderenmonitor 2016

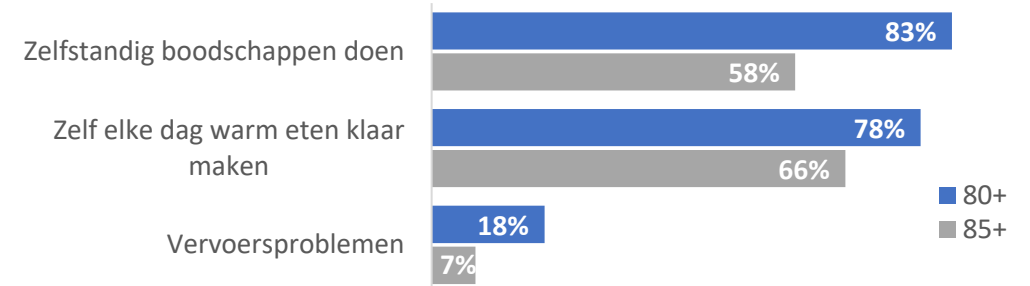
Wierden kent preventieve huisbezoeken bij zelfstandig wonende 75-plussers. Met de meeste uit deze doelgroep gaat het goed. Ze hebben al veel geregeld (bijv. huishoudelijke hulp) zodat ze zich kunnen redden. Wel is er grote behoefte om te praten over dagelijkse besommeringen.

55% zelfstandig wonende ouderen ervaart beperkingen door eigen gezondheid

GGD SOEK 2017

Zelfredzaamheid bij zelfstandig wonende ouderen

GGD SOEK 2017

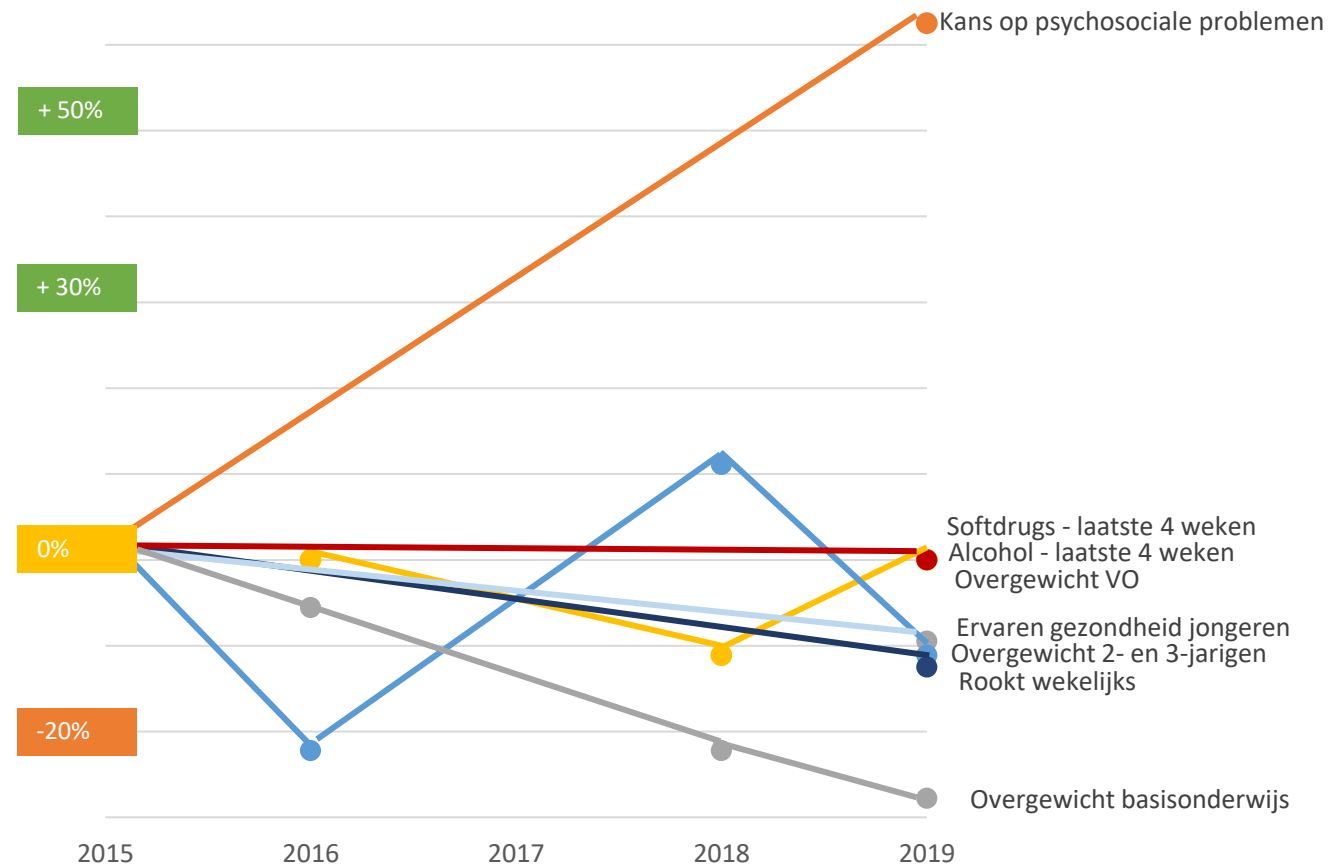
2. Gezondheid & leefstijl

Voor jongeren kan de leefstijl tussen 2015 en 2019 vergeleken worden. Hieruit kan opgemaakt worden dat roken bij jongeren licht is afgenomen en alcohol en drugsgebruik gelijk is gebleven. Toegenomen is het aandeel jongeren met een verhoogd risico op psychosociale problematiek.

Opvallend is de daling van het aandeel kinderen met overgewicht op de basisschool. Een positieve ontwikkeling, terwijl gemiddeld in Twente de trend stabiel is. In klas 2 van het voortgezet onderwijs schommelt het aantal kinderen met overgewicht vanaf 2016 maar zit het in 2019 op het zelfde niveau als 2016.

In de figuur hiernaast is steeds een rechte lijn getrokken tussen de twee meetmomenten 2015 en 2019. Het is waarschijnlijk dat deze lijn in de werkelijkheid meer geschommeld heeft, maar hiervan is geen informatie beschikbaar. Een uitzondering hierop vormen de overgewichtcijfers uit de registratie van de GGD Jeugdgezondheidszorg.

**Ontwikkelingen tussen 2015 en 2019 (2015 als uitgangspunt)
bij jongeren (leefstijl en overgewicht) en kinderen (overgewicht)**

2. Gezondheid & leefstijl

Verwachte trends richting 2030 en 2040

We blijven ons even gezond voelen

Eenzaamheid neemt toe. Vooral door vergrijzing en meer eenpersoonshuishoudens

Toekomstige trends in mentale gezondheid onzeker

Overgewicht neemt toe. In 2040 heeft 62% volwassenen overgewicht.

Sportdeelname blijft ongeveer gelijk. Wel verandering in type sport, meer individuele sporten

Voorspellingen RIVM richting 2030 en 2040

Percentage rokers blijft dalen. In 2040 nog 14% van de volwassenen.

We gaan meer bewegen. In 2030 halen ruim twee op de drie inwoners de beweegnorm

Toekomstige trends in alcoholgebruik zijn onzeker

*RIVM Volksgezondheid Toekomstverkenning 2018
RIVM en SCP Sport Toekomstverkenning 2017*

Impact corona in heel Twente (peiling april 2020)

- 51% beweegt en sport minder
- 34% voelt zich angstiger
- 25% rookt meer
- 24% voelt zich meer somber
- 23% voelt zich meer eenzaam
- 10% drinkt meer alcohol

RIVM & GGD Regio Twente 2020

2. Gezondheid & leefstijl

De gezondheid en leefstijl van inwoners van Wierden is tamelijk gemiddeld. In positieve zin valt op dat basisschooljeugd relatief weinig overgewicht heeft en dat er in Wierden net als in de andere kleine gemeenten iets minder eenzame ouderen zijn dan gemiddeld in Twente.

Volwassenen en ouderen zijn net als in de andere kleine gemeenten positiever over eigen gezondheid dan gemiddeld in Twente. In de andere kleine gemeenten geldt dit ook voor de jeugd. In Wierden niet. Hier is de ervaren gezondheid bij jongeren lager en gelijk aan het Twents gemiddelde.

Alcoholgebruik ligt bij alle leeftijdsgroepen iets boven Twents gemiddelde, maar is lager dan in Tubbergen en Dinkelland.

De kans op psychosociale problemen is bij de Wierdense jeugd groter dan bij de andere drie kleine gemeenten.

Lager dan Wierden
 Hoger of gelijk aan Wierden

		Wierden	Dinkelland	Rijssen-Holten	Tubbergen	Nederland	Twente
Kinderen	Overgewicht in BO	13%	17%	17%	17%		19%
	Risico psychosociale problemen	7%	3%	8%	4%		7%
Jongeren	Ervaren gezondheid jongeren (zeer) goed	86%	91%	91%	92%	85%	87%
	Alcohol jongeren laatste 4 weken	38%	46%	37%	43%	26%	35%
	Roken jongeren wekelijks	7%	3%	9%	7%	4%	5%
	Overgewicht op VO 2019	18%	20%	23%	13%		21%
	Risico psychosociale problemen	13%	8%	10%	8%	12%	12%
Volwassenen & ouderen	Ervaren gezondheid (zeer) goed (19-64)	88%	89%	87%	84%	79%	81%
	Alcohol (meer dan 1 glas per dag)	64%	68%	60%	70%	59%	
	Rookt	18%	17%	18%	17%	22%	20%
	Overgewicht	52%	50%	52%	49%	50%	52%
	Matig/hoog risico op angst of depressie	39%	39%	41%	36%	45%	40%
Ouderen	Ervaren gezondheid (zeer) goed	70%	72%	71%	72%	61%	65%
	Eenzaam 75+	45%	41%	46%	46%		51%

2. Gezondheid & leefstijl

- De meeste Wierdenaren voelen zich gezond. Net als in de andere kleine gemeenten, is dit gezonder dan gemiddeld in Twente.
- Dat inwoners van Wierden zich relatief gezond voelen, komt niet door een opvallend gezonde leefstijl of een jonge populatie.
- Mogelijk draagt de gemeenschapszin binnen de kleine gemeente hier aan bij. Er voelen zich in vergelijking met heel Twente relatief minder mensen eenzaam, er is minder risico op angststoornissen en depressies en het aantal leden bij de sportvereniging is aanzienlijk groter.
- De verwachting is dat er landelijk gezien steeds meer mensen eenzaam zullen zijn, door vergrijzing en toename van eenpersoonshuishoudens; Twee demografische ontwikkelingen die ook in Wierden duidelijk spelen.
- Op dit moment redden zelfstandig wonende ouderen zich gemiddeld genomen aardig, maar ook in Wierden is onder deze groep meer eenzaamheid dan onder de jongere inwoners.
- Met een groot deel van de jeugd in Wierden gaat het goed. In positieve zin valt op dat er relatief weinig overgewicht is bij kinderen op de basisschool.
- Jongeren scoren niet bovengemiddeld op de ervaren gezondheid. De kans op psychosociale problemen is toegenomen en ook groter dan in de andere kleine gemeenten.
- Roken heeft de meeste invloed op de gezondheid. Ongeveer één op de zes inwoners rookt. Dit aandeel is relatief laag. De coronacrisis draagt mogelijk bij aan een toename van roken.
- Meer dan de helft van de inwoners van Wierden is te zwaar. Hiermee scoort Wierden op het Twentse gemiddelde. Overgewicht is een risicofactor voor verschillende ziekten. De verwachting is dat de komende jaren bij alle leeftijden steeds meer mensen te zwaar worden.

3. Groei & ontwikkeling

In Wierden wonen ruim 6.500 jeugdigen tussen 0 en 23 jaar. In totaal telt Wierden een kleine 4.000 huishoudens met kinderen. Hieronder ook huishoudens met thuiswonende kinderen ouder dan 22 jaar.

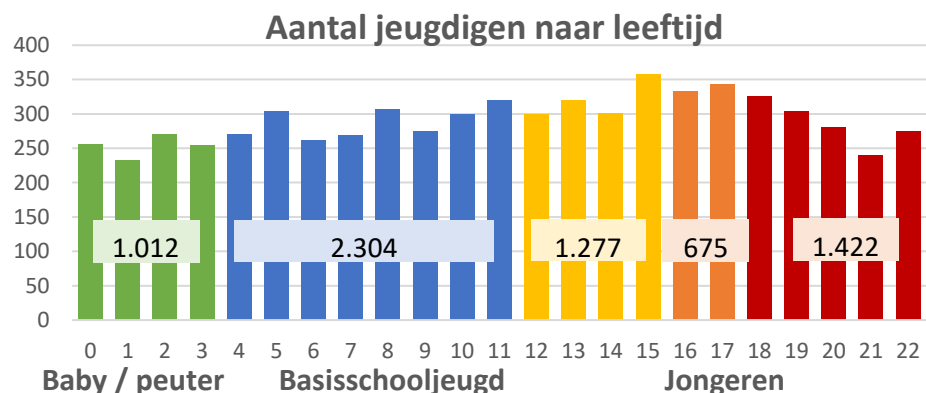

6.690 jeugdigen van 0 t/m 22 jaar

3.937 huishoudens met kinderen

CBS 2019

In de leeftijdsopbouw van de jeugd is terug te zien dat Wierden ontgroent. De jongste kinderen en de oudere jeugd zijn iets minder vertegenwoordigd. 15-, 16- en 17-jarigen zijn het grootst in aantal.

CBS 2019

Van de nieuwgeborenen in Wierden komt 1 op de 8 te vroeg of met een te licht gewicht ter wereld. Het voorkómen van vroeggeboorte en een laag geboortegewicht is belangrijk voor het terugdringen van perinatale sterfte. In Wierden overlijden ongeveer 3 op de 1000 baby's vanaf 24 weken zwangerschap tot en met 7 dagen na de geboorte.

12% van de geboortes betreft een vroeggeboorte en/of een laag geboortegewicht

3,3 op de 1000 baby's sterft rondom de geboorte

Perined 2018, via WSJG

In Wierden gaan bijna alle jonge kinderen van 0 t/m 3 jaar naar een professionele opvang, zoals een kinderdagverblijf of gastouder. In de meeste gevallen betreft dit een kinderdagverblijf.

950 kinderen in de dagopvang

94% van alle 0 t/m 3 jarigen

11 uur per week gemiddeld

CBS 2019

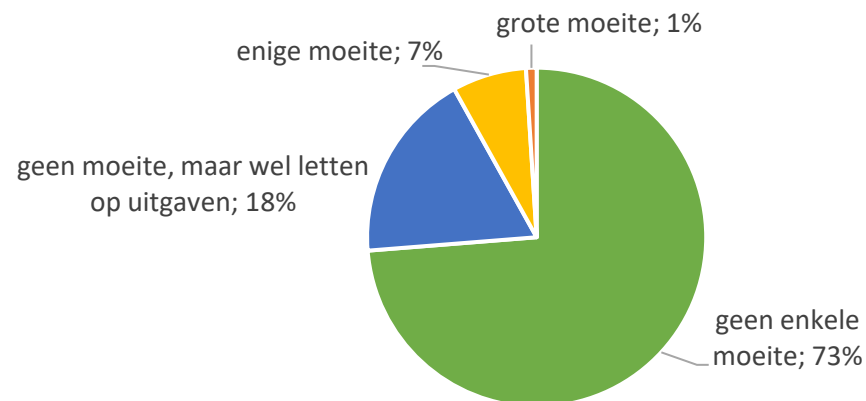

3. Groei & ontwikkeling

Als gezinnen met kinderen t/m 12 jaar moeite hebben om financieel rond te komen, kan dit betekenen dat er in het gezin onvoldoende geld is voor voedsel, kleding of het ondernemen van sociale activiteiten.

Eén op de twaalf gezinnen met een of meerdere kinderen t/m 12 jaar moet enige of grote moeite doen om rond te komen.

Moeite met rondkomen in gezinnen met kind(eren)

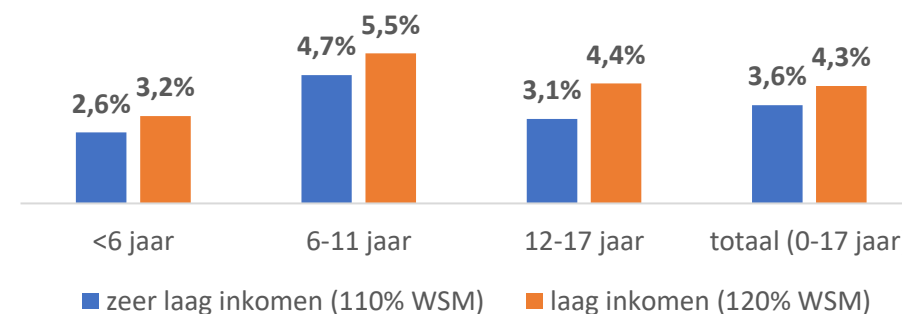

GGD Twente. Kindermonitor 2017

Van alle minderjarigen groeit 4,3 procent op in een huishouden met risico op armoede. Dit zijn huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum. Het gaat dan om ca 224* kinderen.

Van die 224 kinderen groeien er ca 187 op in een huishouden met een zeer laag inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum. Dit is 3,6 procent van alle kinderen.

Percentage kinderen dat in een huishouden met een (zeer) laag inkomen woont.

CBS, bewerking Kennispunt Twente, 2018

* De berekende aantallen zijn schattingen op basis van de absolute omvang van de doelgroep en de percentages van de minimagroepen

3. Groei & ontwikkeling

Hoe is het voor jongeren die opgroeien in Wierden? Uit een inwonerenquête komt naar voren dat meer dan de helft van de inwoners vindt dat er niet voldoende voorzieningen zijn voor jongeren. Voor kinderen in de basisschoolleeftijd speelt dit aanzienlijk minder.

38-47% van de inwoners met kinderen vindt dat er in de buurt voldoende voorzieningen zijn voor jongeren

77-84% van de inwoners met kinderen vindt dat er in de buurt voldoende speelplekken zijn voor kinderen

BMC Scan Sociale samenhang, leefbaarheid en buurtparticipatie 2018

Iets meer dan de helft van de jongeren (12 -21 jaar) is lid van een sportvereniging (zie hoofdstuk 2). Daarnaast is iets meer dan de helft van de jeugd in Wierden lid van de bieb.

56% van de jeugd (0-18) lid van de bieb

Bibliotheek Wierden 2019

Op het gebied van muziek, dans en beeldende vorming is in totaal in 2019 bij activiteiten op school of in de wijk in Wierden 5.674 keer een kind tot 12 jaar bereikt. Op basisscholen waren er meerdere activiteiten, zoals presentatiedagen en voorstellingen met workshops.

5.674 keer een kind tot 12 jaar bereikt met culturele activiteiten op school of in de wijk

Kaliber Kunstenschool 2019

3. Groei & ontwikkeling

Voor de jeugd vormen social media en games een andere vorm van tijdsbesteding. Van de ouders van kinderen onder de 12 jaar maakt 1 op de 12 zich zorgen om het gamen of social media gebruik van hun kind. Vaker betreft dit ouders van jongens.

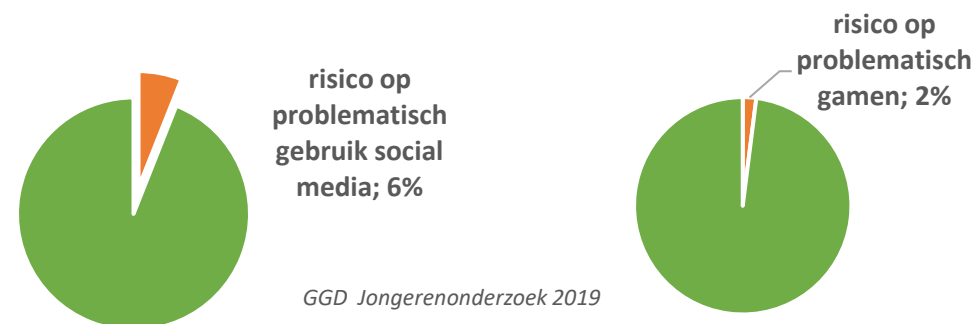

8% van de ouders maakt zich zorgen om gamen en social mediagebruik van kind onder de 12.

GGD Kindermonitor 2017

Van de jongeren (klas 2 en 4 van voortgezet onderwijs) is bij 2% sprake van problematisch gamen en bij 6% van problematisch social mediagebruik. Gamen wordt sneller bij jongens problematisch, social mediagebruik bij meisjes.

Risico op problematisch digitaal gedrag jongeren klas 2 en 4 VO

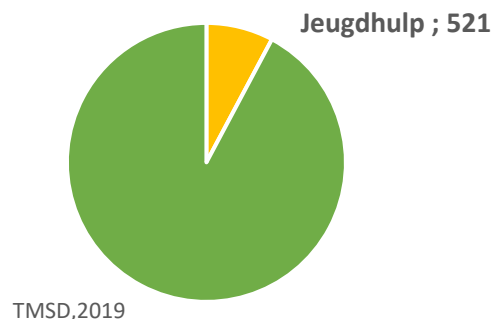

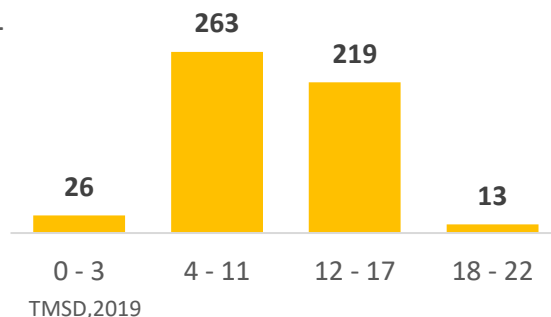
3. Groei & ontwikkeling

In Wierden krijgt 1 op de 12 jeugdigen jeugdhulp. In totaal gaat het om ruim 500 kinderen en jongeren uit 410 verschillende huishoudens. De meeste jeugdhulp is er voor basisschooljeugd en jongeren onder de 18. Binnen deze leeftijdsgroepen krijgt 1 op de 9 jeugdhulp.

Aandeel jeugd van 0 tot en met 22 jaar met jeugdhulp

Jeugdhulp per leeftijdsgroep

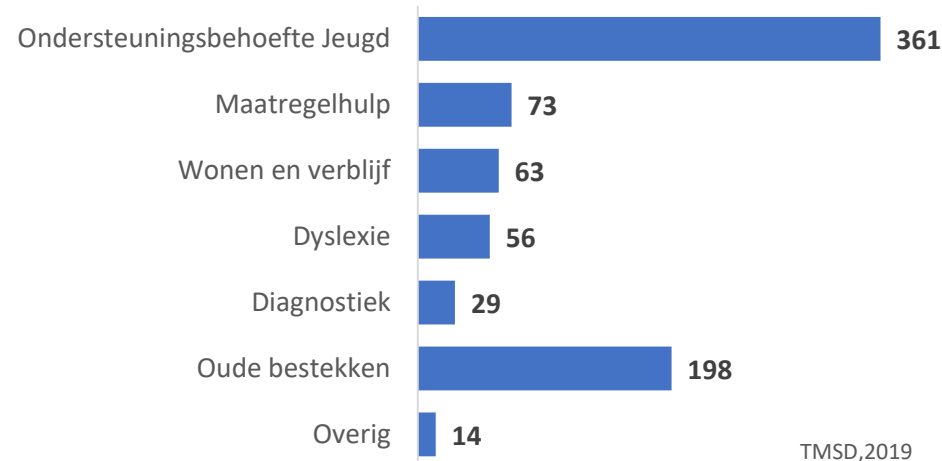

De jeugdhulp bestaat uit een divers palet. Sinds 1 januari 2019 verloopt de inkoop en beschrijving van jeugdhulp via een nieuwe systematiek. Er zijn in 2019 ook nog steeds lopende 'oude bestekken'. Dit betreft jeugdhulp die al in gang is gezet voor 2019 via de oude indeling en nog niet is omgezet naar de nieuwe indeling.

Meest voorkomend is 'Ondersteuningsbehoefte jeugd'. In 2019 maakten 361 jeugdigen gebruik van deze brede noemer van praktische tot meer specialistische ondersteuning.

63 jeugdigen in Wierden kregen in 2019 enige tijd of het hele jaar woon- of verblijfhulp. Ongeveer de helft hiervan zat in een pleeggezin. Bijna alle kinderen die in Wierden in een pleeggezin zitten zijn oorspronkelijk afkomstig van buiten Wierden.

Aantal unieke jeugdigen per type hulp

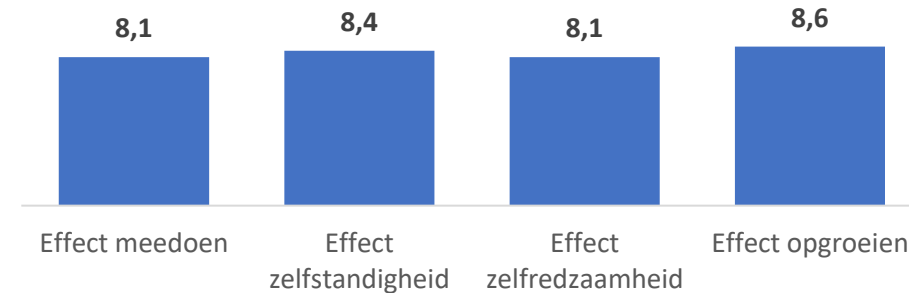

3. Groei & ontwikkeling

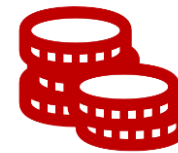
Jongeren en ouders die jeugdhulp krijgen in Wierden zijn dik tevreden over de effectiviteit hiervan. De diverse aspecten van geven ze een dikke 8.

Tevredenheid bij jongeren en ouders over jeugdhulp in rapportcijfers

TMSD Cliëntervaringsonderzoeken 2017-2019

Geïndiceerde jeugdhulp is een aanzienlijke kostenpost binnen het huishoudboekje van de gemeente. In 2019 werd ruim 5,5 miljoen euro uitgegeven aan geïndiceerde jeugdhulp. Dit is een vijfde van het totale programma sterke sociale samenleving

€ 5.666.000 aan jeugdhulp
21% van het totale programma 'sterke sociale samenleving'

Gemeente Wierden, jaarrekening 2019

Impact corona op jeugd en opgroeien

Landelijke onderzoeken

- Het onderbreken van werk voor zorgtaken en thuisscholing speelt het meest in eenoudergezinnen. Dit zijn al kwetsbare gezinnen (landelijk onderzoek SCP, 2020)

Cijfers uit Wierden

- In maart en april toename van aantal overlastmeldingen door jongeren. Er waren in 2020 in Wierden 17 overlastmeldingen bij de politie. In 2018 en 2019 was dit in dezelfde maanden ongeveer de helft.

3. Groei & ontwikkeling

Het aantal jongeren in Wierden is de laatste jaren redelijk stabiel. De verwachting is dat het aantal jongeren vanaf 2020 afneemt (zie hoofdstuk 1).

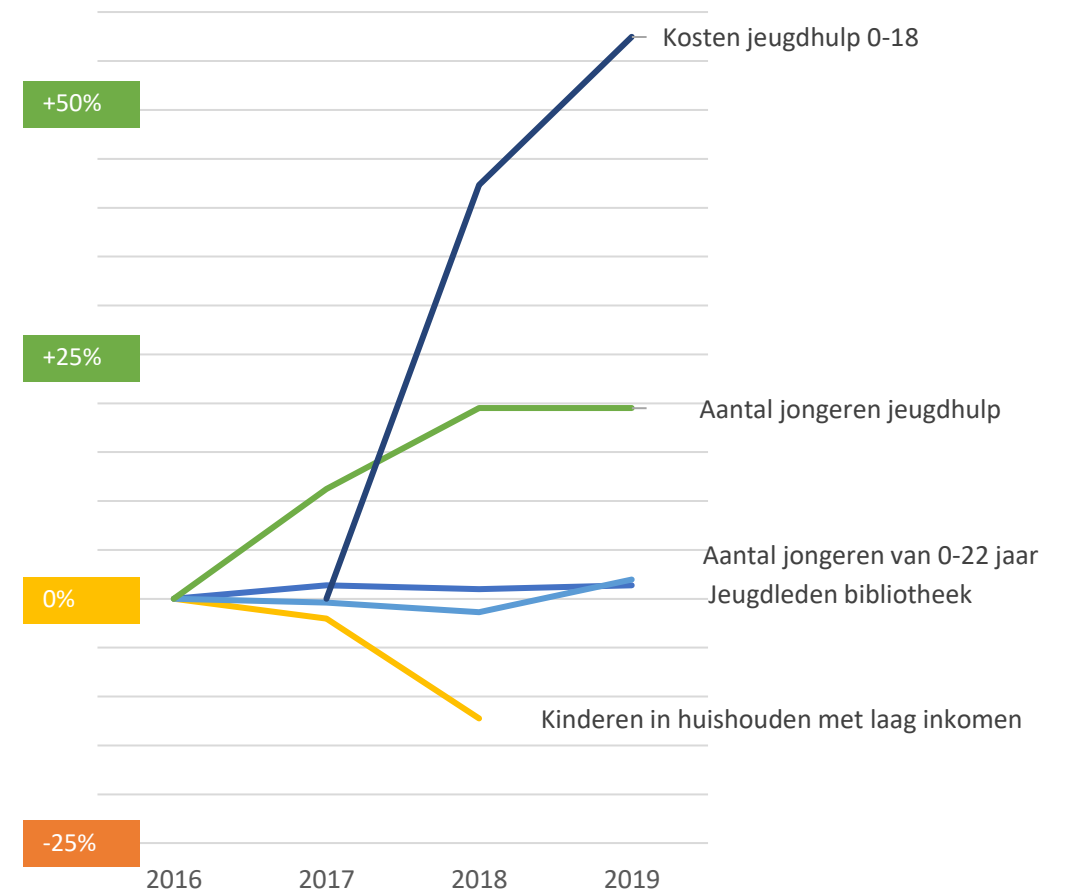
Het aantal jongeren dat jeugdhulp krijgt, nam tussen 2016 en 2018 toe, maar is sinds 2018 stabiel. Mogelijk gaat dit aantal dalen als het totaal aantal jongeren in de gemeente ook daalt.

De kosten van jeugdhulp zijn sinds 2017 aanzienlijk toegenomen, terwijl het aantal jongeren dat jeugdhulp kreeg beduidend minder steeg. De gemiddelde kosten per jeugdige zijn toegenomen.

Verder valt op dat het aantal jeugdleden van de bibliotheek stabiel is en in 2019 zelfs licht is toegenomen. Ook opvallend is de daling van het aantal kinderen met overgewicht; Een positieve ontwikkeling, tegen de landelijke trend in.

Het RIVM voorspelt dat de mentale druk op jongeren de komende jaren toeneemt (prestatiedruk, sociale media, fear of missing out)

Ontwikkelingen tussen 2016 en 2019 (situatie 2016 als uitgangspunt)

Kosten jeugdhulp 2017 en 2018, zijn afgeleid uit de IV3-registratie van CBS.

3. Groei & ontwikkeling

Wierden kent relatief weinig kinderen met overgewicht, vooral in de basisschoolleeftijd. Het aandeel peuters dat te zwaar is, komt overeen met het Twents gemiddelde. Er is net als in Tubbergen en Dinkelland relatief veel jeugd lid van een sportvereniging.

In Wierden zijn er in vergelijking met de drie andere gemeenten en Twente relatief minder kinderen van 4 t/m 11 jaar met jeugdhulp.

Daarentegen telt Wierden in vergelijking met Tubbergen en Dinkelland relatief meer pubers met jeugdhulp. Rijssen-Holten kent in beide leeftijdsgroepen relatief meer jeugdhulp.

In Wierden is het deel van het totale gemeentelijk sociaal domein budget dat wordt uitgegeven aan geïndiceerde jeugdhulp even groot als bij de andere gemeenten.

Lager dan Wierden
 Hoger dan of gelijk aan Wierden

	Wierden	Dinkelland	Rijssen-Holten	Tubbergen	Twente
Moeite met rondkomen in gezinnen met kinderen	8%	7%	8%		11%
Opgroeien in een gezin met laag inkomen (120% wsm)	4%	4%	4%	3%	
Overgewicht bij peuters	8%	10%	8%	6%	8%
Overgewicht in BO 2019	13%	17%	17%	17%	19%
Overgewicht op VO 2019	18%	20%	23%	13%	21%
Verhoogde score geestelijke gezondheid <12 jaar	7%	3%	8%	4%	7%
Alcohol laatste 4 weken	38%	42%	38%	41%	36%
Roken wekelijks	8%	6%	8%	6%	10%
Lid sportvereniging	55%	56%	41%	55%	47%
Basisschooljeugd (4-11) met jeugdhulp	11%	13%	14%	13%	15%
Oudere jeugd (12-17 jaar) met jeugdhulp	11%	9%	13%	9%	13%
Cliënttevredenheid opbrengst jeugdhulp (rapportcijfer)	8,3	8,0	8,1	8,1	
Kosten jeugdhulp t.o.v. totale budget sociaal domein*	19%	19%	20%	19%	

* CBS IV3 2018, bewerking Kennispunt Twente

3. Groei & ontwikkeling

- Toch is er ook een groep die wat extra hulp nodig heeft. Een op de twaalf jeugdigen (0-22) krijgt jeugdhulp. De kosten hiervan beslaan een aanzienlijk deel van het programmabudget en zijn de afgelopen jaren ook fors toegenomen. Hierbij geldt dat in de afgelopen jaren zowel het aantal jongeren met jeugdhulp is toegenomen, als de kosten van jeugdhulp per jongere (meer, duurdere zorg).
- Over de kwaliteit van de jeugdzorg zijn de jeugdigen en hun ouders dik tevreden.
- Op verschillende fronten lijkt het er op dat Wierdense jongeren (12-17) er minder positief uitspringen dan het geval is bij de basisschooljeugd. In vergelijking met Tubbergen en Dinkelland kent Wierden relatief weinig kinderen van 4 tot 11 jaar met jeugdhulp, maar relatief veel 13-17 jarigen die jeugdhulp krijgen. In deze leeftijdsgroep is overgewicht ook meer een issue dan bij de kinderen van 4 tot 11 jaar.
- Het RIVM verwacht dat de mentale druk bij jongeren zal toenemen.

4. Werken en leren

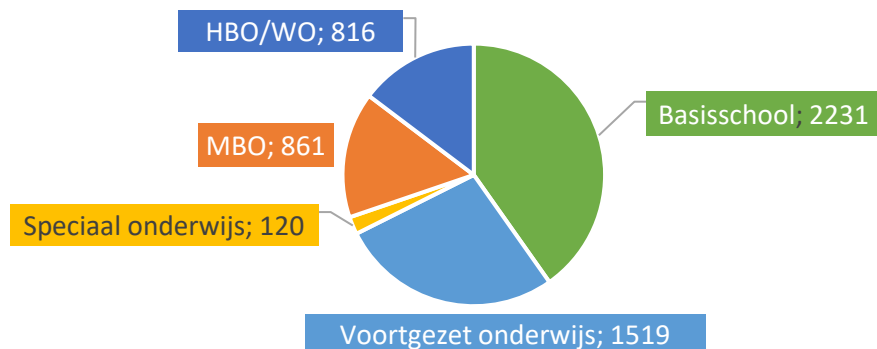
De grootste groep schoolgaande jeugd gaat naar de basisschool. De meeste van hen in Wierden. De 120 kinderen die speciaal onderwijs volgen gaan hiervoor Wierden uit, meestal naar Almelo. In Wierden is één school voor voortgezet onderwijs. Hier gaan 206 kinderen uit Wierden naar toe. De meeste scholieren gaan echter naar Almelo of Rijssen-Holten.

Scholen in Wierden

13 basisscholen met 2.244 leerlingen
1 VO school met 683 leerlingen

Schoolgaande jeugd uit Wierden

WSJG & DUO (2018-2019)

Bij de meeste jongeren verloopt de schoolloopbaan soepel. Aandacht vragen leerplichtige jongeren die ongeoorloofd verzuimen, maar ook jongeren zonder startkwalificatie én zonder schoolinschrijving. Als deze jongeren bij de start van het schooljaar nog wel staan ingeschreven en het jaar daarop niet meer, tellen ze dat jaar mee als 'voortijdig schoolverlater'. Ook jongeren die vanaf praktijkonderwijs, speciaal onderwijs, MBO-1 of het laagste niveau van het VMBO doorstromen naar MBO-1 of 2 of uitstromen naar werk zijn kwetsbaar

115 leerlingen (5-18) **verzuimden ongeoorloofd** in schooljaar 2018/2019

123 leerlingen (16-22) zonder startkwalificatie waren (een deel van) schooljaar 2018/2019 **op school uitgeschreven**

20 jongeren (12-22) werden in schooljaar 2018/2019 **voortijdig schoolverlater**.

52 jongeren (16-22) maakten in schooljaar 2018/2019 een **kwetsbare overstap**

VSV Monitor Twente, VWS, registratie leerplicht gemeente Wierden

4. Werken en leren

In Wierden hebben ruim 7 op de 10 inwoners tussen de 15 en 75 jaar (exclusief mensen die in een instelling wonen) betaald werk.

Werkzame beroepsbevolking tussen 15 en 75 jaar

WSJG, 2019

👤 Betaald werk

In totaal werkt ruim 7 procent van de potentiële beroepsbevolking als zzp'er. Bijna zes op de tien ondernemingen in Wierden is die van een zzp'er.

1.278 personen werken als zzp'er
7,1% van de potentiële beroepsbevolking

BIRO, 2019

59% van alle bedrijven is het bedrijf van een zzp'er

Een klein deel van de potentiële beroepsbevolking heeft een werkloosheidsuitkering. Een ongeveer even groot deel heeft een bijstandsuitkering. Ongeveer een kwart van de bijstandsuitkeringen is een gedeeltelijke uitkering, waarbij men een andere inkomensbron heeft die wordt aangevuld tot bijstandsniveau.

286 ww-uitkeringen in 2019,
1,6% van de potentiële beroepsbevolking

278 personen met een bijstandsuitkering in 2019
gemiddeld €11.641,- per uitkering per jaar

Gemeente Wierden, 2019

Van de 169 bijstandsuitkeringen op 1 januari 2019 is..

gedeeltelijk; 41

volledig; 128

Gemeente Wierden, 2019.

Deze informatie is gepresenteerd op de peildatum 1 januari 2019, dus alleen voor de uitkeringen die op die datum liepen. Daarom is het totaal aantal bijstandsuitkeringen van 169 hier lager dan de 278 personen die ergens in het jaar 2019 een uitkering ontvingen.

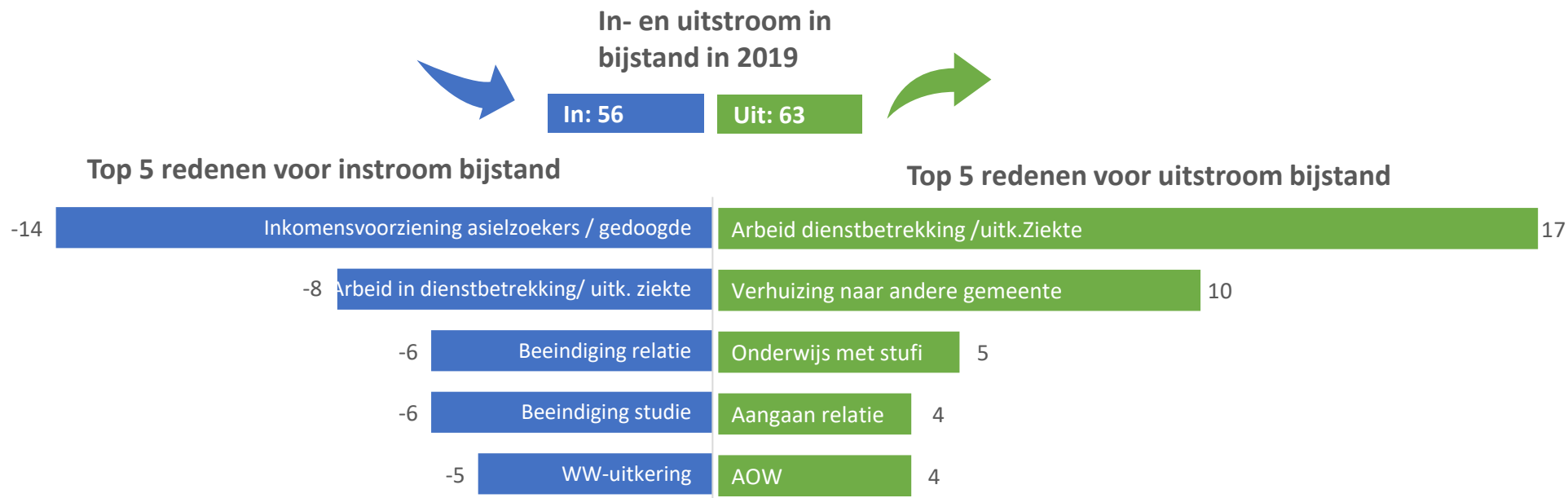

4. Werken en leren

De belangrijkste reden voor instroom in de bijstand in 2019 is 'inkomensvoorziening asielzoekers/ gedoogde'. In eerdere jaren was 'uitkering werkloosheid' ook een belangrijke reden, maar deze is in 2018 en 2019 afgenomen.

Belangrijke redenen voor uitstroom zijn werk of een verhuizing naar een andere gemeente. De uitstroomredenen om onderwijs te gaan volgen komt vaker voor dan in 2016 en 2017.

Als we inzoomen op statushouders zijn voor hen de belangrijkste uitstroomredenen: 1. verhuizen naar andere gemeente (27%), 2. werk of een ziekteuitkering (22%) en 3. een opleiding met studiefinanciering (20%).

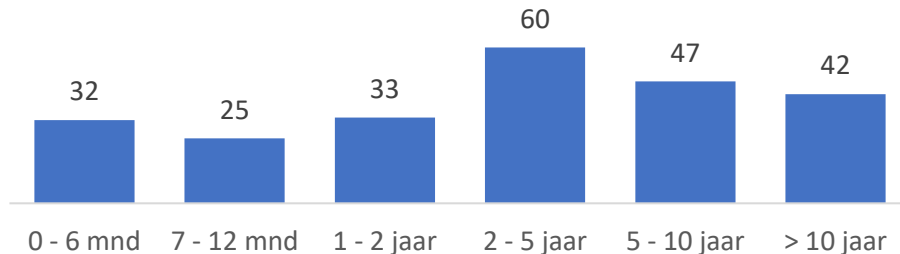

4. Werken en leren

Ongeveer 40 procent van de mensen met bijstand zit minder dan 2 jaar in de bijstand, 60 procent langer dan 2 jaar. Eén op de zeven mensen zit al meer dan 10 jaar in de bijstand.

**Aantal unieke personen met bijstandsuitkering
naar duur**

Gemeente Wierden, 2019

Impact corona op werken en leren

Landelijke onderzoeken

- Met name kinderen en jongeren uit gezinnen met een zwakke sociaal-economische achtergrond lopen risico op schoolachterstanden.
- Flexibele krachten lopen risico op baan- en inkomensverlies en armoede. Vaak zijn het mensen die sowieso al in een kwetsbare positie zitten.

Regionale onderzoeken

- Naar verwachting zal de werkloosheid toenemen. In april 2020 rekende Kennispunt Twente op basis van de landelijke CPB prognoses door dat in Twente tussen de 1,2 tot 6,4% van de werkzame personen medio 2021 hun baan heeft verloren. Hoe langer de contactmaatregelen van kracht zijn, hoe meer baanverlies wordt verwacht.

Cijfers uit Wierden

- Door de crisis zijn er minder vacatures. In april 2020 waren er in Wierden 24 vacatures. Een jaar eerder waren dit er 39. In heel Twente waren er 17% minder vacatures dan een jaar eerder.
- In Wierden was het maandelijks aantal inwoners met ww-rechten vóór de coronacrisis sinds mei 2019 minder dan 300 (in februari 2020: 276). Tussen april en augustus 2020 schommelt dit maandelijks aantal tussen de 329 en 338.
- Ook zzp'ers vormen een risicogroep voor inkomensverlies. In maart 2020 raamde Kennispunt Twente dat in Wierden 300-400 ZZP-ers met inkomensverlies kampen.

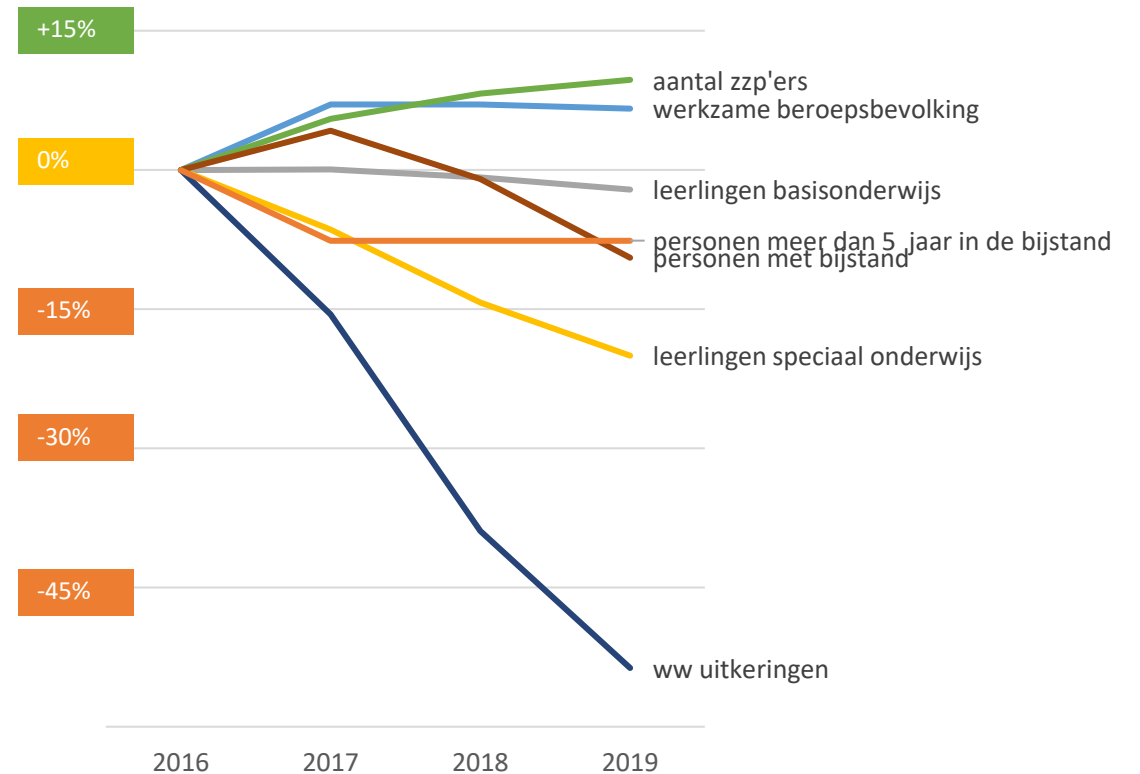
4. Werken en leren

De ontwikkeling tot eind 2019 laat zien dat het de afgelopen jaren goed ging. Het aantal WW-uitkeringen nam af en de werkzame beroepsbevolking nam toe en was sinds 2017 stabiel. De landelijke trend van steeds meer zzp'ers is ook in Wierden zichtbaar.

Het aantal personen in de bijstand nam sinds 2017 af. Het aantal personen dat langdurig in bijstand zit is tussen 2016 en 2017 ook afgenomen, maar is sinds 2017 stabiel.

Het aantal leerlingen in het basisonderwijs is de afgelopen jaren licht gedaald. Het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs is nog sterker gedaald van 140 in 2016 naar 112 in 2019. Waarschijnlijk mede door het passend onderwijs beleid.

Ontwikkelingen tussen 2016 en 2019
(situatie 2016 als uitgangspunt)

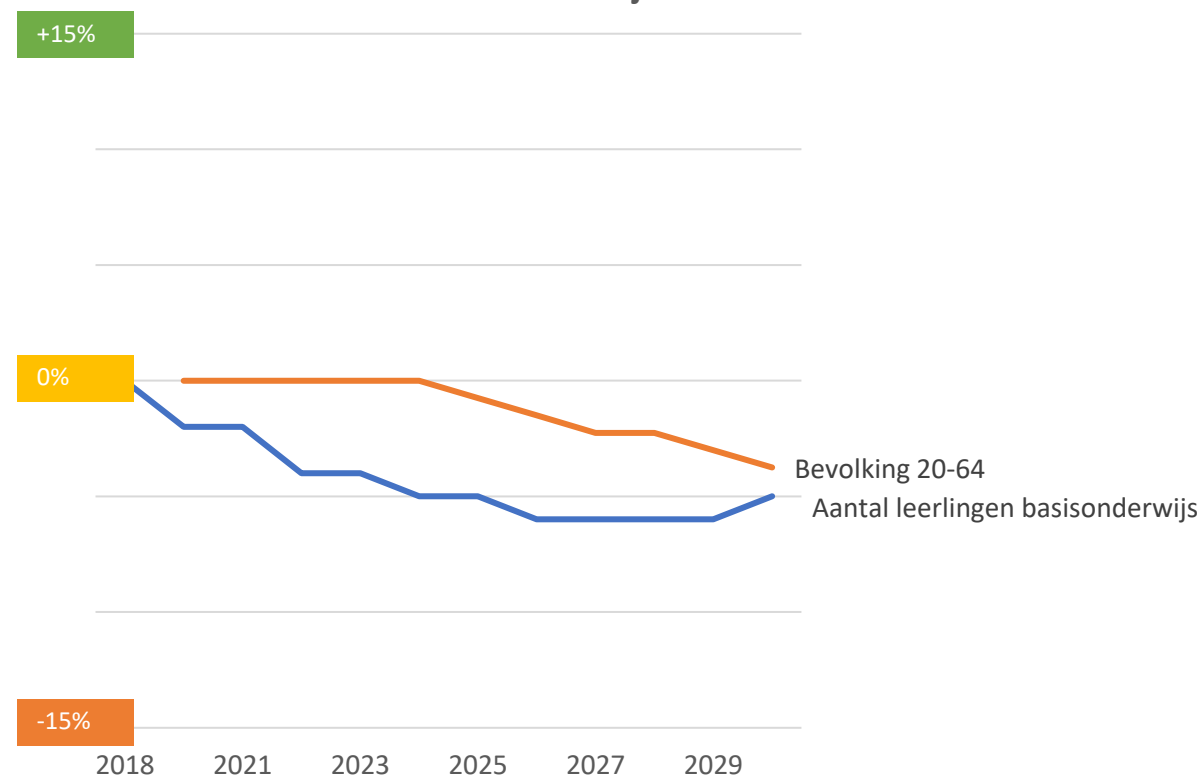
4. Werken en leren

Voorspellingen over werkgelegenheid zijn op dit moment onzeker. De verwachting is dat de coronacrisis zal leiden tot meer werkloosheid en dat zzp'ers en flexkrachten hierbij kwetsbare groepen zijn.

De potentiële beroepsbevolking zal in Wierden de komende jaren licht gaan afnemen. Getoond in de figuur de ontwikkeling van de groep 20-64 jaar. Vaak wordt potentiële beroepsbevolking ook gezien van 15-75 jaar.

Ook blijft het aantal leerlingen in het basisonderwijs licht dalen. De daling van aantal basisschoolkinderen is minder groot dan de daling van het aantal inwoners tussen 0 en 19 jaar (zie hoofdstuk demografie). De prognose voor het basisonderwijs is gemaakt op basis van de ontwikkeling van leerlingenaantallen in recente schooljaren.

Prognose beroepsbevolking, leerlingenaantallen
basisonderwijs

4. Werken & leren

De foto van Wierden op het gebied van werken en leren is vergelijkbaar met Tubbergen en Dinkelland. Het aandeel van de beroepsbevolking met betaald werk ligt iets hoger dan gemiddeld in Twente en het percentage WW iets lager. Ook in Dinkelland en Tubbergen wordt een lichte krimp verwacht tot 2030 in het aantal basisschoolleerlingen. De verwachte krimp is hier minder groot dan gemiddeld in Twente.

Rijssen-Holten wijkt iets af van Wierden. Rijssen-Holten staat een sterkere daling van het aantal basisschoolleerlingen te wachten in 2030. Daarnaast kent Rijssen-Holten relatief meer aandachtsleerlingen. Wat betreft werk is het percentage WW-uitkeringen lager.

Lager dan of gelijk aan Wierden
 Hoger dan Wierden

	Wierden	Dinkelland	Rijssen-Holten	Tubbergen	Twente
Krimp basisschoolleerlingen in 2030	-5%	-4%	-11%	-6%	-10%
Verzuim per 1.000 leerplichtigen	20	20	39	19	
Percentage JIKP t.o.v. jongeren tot 23 jaar	2,6%	2,6%	3,1%	2,4%	
Aantal voortijdig schoolverlaters	20	13	31	14	
Werkzame beroepsbevolking	73%	71%	73%	75%	68%
Percentage ZZP t.o.v. beroepsbevolking	7%	8%	6%	8%	
Percentage WW t.o.v. beroepsbevolking	1,6%	1,4%	1,0%	1,4%	1,8%

4. Werken en leren

- Wierden kent basisonderwijs en één locatie voor voortgezet onderwijs. Het aantal leerlingen op de basisschool is de laatste jaren licht gedaald en deze trend zet door. De verwachte daling van leerlingaantallen is wel minder groot dan gemiddeld in Twente.
- Het aantal jongeren dat buiten de gemeente naar speciaal onderwijs gaat is gedaald. Mogelijk omdat meer jongeren nu in het regulier (basis)onderwijs een plek vinden.
- Er is een klein aantal jongeren uit Wierden dat aandacht vraagt omdat ze verzuimen, zonder startkwalificatie school verlaten of een kwetsbare overstap maken. Veel van deze jongeren gaan (of gingen) buiten Wierden naar school.
- Een groot deel van de beroepsbevolking van Wierden heeft betaald werk. De afgelopen jaren is het aantal WW-uitkeringen afgenomen, evenals het aantal bijstandsuitkeringen. De verwachting is dat de coronacrisis deze positieve trend zal ombuigen. Hoe en in welke mate is nog onduidelijk. Een ontwikkeling die er tegen over staat is dat de beroepsbevolking, de inwoners die potentieel aan het werk kunnen of willen, in Wierden naar verwachting de komende jaren ook licht krimpt.
- Binnen de groep die nu in de bijstand zit, ontvangt 60 procent al langer dan twee jaar bijstand. De belangrijkste instroomreden was tot recent dat men nieuwkomer/asielzoeker was.

5. Maatschappelijke betrokkenheid

Bijna twee derde van de volwassen inwoners van Wierden neemt deel aan het verenigingsleven.

79% van de jongeren is lid van een vereniging
62% van de volwassenen neemt soms of vaak deel aan het verenigingsleven

BMC Scan Sociale samenhang, leefbaarheid en buurtparticipatie 2018 & GGD jongerenonderzoek 2019

In 2019 volgden 361 inwoners (incl. jeugd) een culturele cursus bij Kaliber Kunstenschool. Het populairst zijn muzieklessen vanuit een vereniging (fanfare, harmonie etc).

361 cursisten voor een cursus muziek, dans, theater of beeldende vorming

Kaliber Kunstenschool, Jaarverslag 2019

De gemeente heeft 8 procent van de totale begroting gereserveerd voor sport, cultuur en recreatie.

Gemeente Wierden, Jaarverslag 2019

5. Maatschappelijke betrokkenheid

Bijna twee op de vijf volwassen inwoners van Wierden doen soms tot vaak vrijwilligerswerk. Van de inwoners die bereid zijn om vrijwilligerswerk te doen, zet de grote meerderheid zich op dit moment ook al daadwerkelijk in. De meeste volwassen vrijwilligers zijn tussen 35 en 64 jaar. Als we het percentage afzetten tegen het aantal volwassen inwoners, dan zijn er circa 7.000 vrijwilligers.

Onder jongeren doet iets minder dan een kwart naar eigen zeggen vrijwilligerswerk.

Vrijwilligerswerk doet..

38% van de volwassenen soms of vaak

23% van de jongeren uit klas 2 of 4

BMC 2018, GGD Jongerenonderzoek 2019

Vrijwilligerswerk kan op school, bij een vereniging, in de buurt, maar ook via Stichting De Welle. In 2019 stonden ruim 300 vrijwilligers uit Wierden inschreven in de vrijwilligersbank.

**309 vrijwilligers
ingeschreven**

Stichting De Welle. Jaarverslag 2019

Eén op de vijf inwoners van Wierden is mantelzorger. Onder mantelzorg wordt de zorg voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende naaste (partner, ouder, kind, familielid, vriend) verstaan die de dagelijkse zorg aan een naaste overstijgt. De meeste mantelzorgers (63%) zijn circa 0-4 uur per week hiermee bezig.

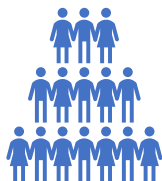
20% van de volwassenen (18+) biedt mantelzorg

BMC 2018

5. Maatschappelijke betrokkenheid

Verwachte landelijke trends richting 2030 en 2040

Lidmaatschap van een sportclub zal afnemen

Vrijwilligerswerk in de sport zal gelijk blijven
of licht afnemen

RIVM en SCP Sport Toekomstverkenning (STV), 2017

Vraag naar mantelzorg neemt naar schatting tussen 2018 en 2040
met 70% toe. Aanbod van mantelzorg neemt met 7% toe. In de
toekomst wordt verwacht dat meer oudere ouderen (75-plus)
mantelzorg gaan bieden aan leeftijdsgenoten.

Sociaal Cultureel Planbureau, 2019

5. Maatschappelijke betrokkenheid

Wierden kent net als Dinkelland en Tubbergen een rijk verenigingsleven. Er zijn hier ook relatief veel vrijwilligers in vergelijking met heel Twente, zowel onder de jeugd als van 18-64 jaar als van 65-plus.

Ook zijn er relatief gezien iets meer inwoners mantelzorger, maar het verschil met Twente is hierin minder groot.

	Wierden	Dinkelland	Rijssen-Holten	Tubbergen	Twente
Verenigingsactiviteiten dagelijks of wekelijks*	41%	46%	35%	43%	34%
Aandeel vrijwilligers onder jongeren	23%	18%	16%	23%	17%
Aandeel vrijwilligers 18-64*	41%	49%	37%	44%	32%
Aandeel vrijwilligers 65+*	43%	47%	37%	40%	36%
Aandeel mantelzorgers 18-64*	18%	16%	19%	19%	16%
Aandeel mantelzorgers 65+*	16%	15%	16%	12%	15%

* GGD Twente (2016) Volwassenen- en ouderenmonitor.

5. Maatschappelijke betrokkenheid

- Wierden kent net als de andere kleine Twentse gemeenten Tubbergen en Dinkelland een rijk verenigingsleven en relatief veel vrijwilligers onder alle leeftijdsgroepen. Het vrijwilligerspotentieel lijkt wel al bijna volledig benut. Van de inwoners die vrijwilligerswerk willen doen, doen de meesten dit ook daadwerkelijk al.
- Wierden heeft iets meer mantelzorgers dan gemiddeld, maar het verschil met Twente minder groot dan bij vrijwilligerswerk. Het aandeel mantelzorgers lijkt in de afgelopen jaren licht te zijn gedaald. Het SCP voorspelt dat de behoefte aan mantelzorgers de komende jaren zal toenemen.

Impact corona

Landelijke onderzoeken

- Minder mantelzorg door verbod op bezoek in verpleeghuizen en zorginstellingen en het afraden om thuiswonende ouderen te bezoeken. Echter ook signalen van juist meer mantelzorg doordat professionele zorg niet beschikbaar is, of en deze liever buiten de deur wordt gehouden. Waarschijnlijk toegenomen belasting bij mantelzorgers (SCP)
- Minder vrijwilligerswerk doordat sport- en buurtverenigingen, culturele instellingen, kerken en scholen gesloten zijn/waren.
- Asielzoekers langer in AZC 's, inburgering ligt stil en ook de verdere integratie van deze nieuwkomers in Nederland

6. Maatschappelijke ondersteuning

Voor kwetsbare inwoners biedt de gemeente ondersteuning zodat iedereen mee kan doen.

Enkele cijfers rondom kwetsbare groepen in de samenleving:

8% van de kinderen groeit op in gezin waar enige tot veel moeite is om rond te komen

8% van de kinderen groeit op in een eenoudergezin

ABC **7%** volwassenen is laaggeletterd

6% van de volwassen inwoners ontvangt een GGZ behandeling.

Naar schatting hebben in 2020 430 inwoners dementie. Dit is **8%** van de inwoners van 65+.

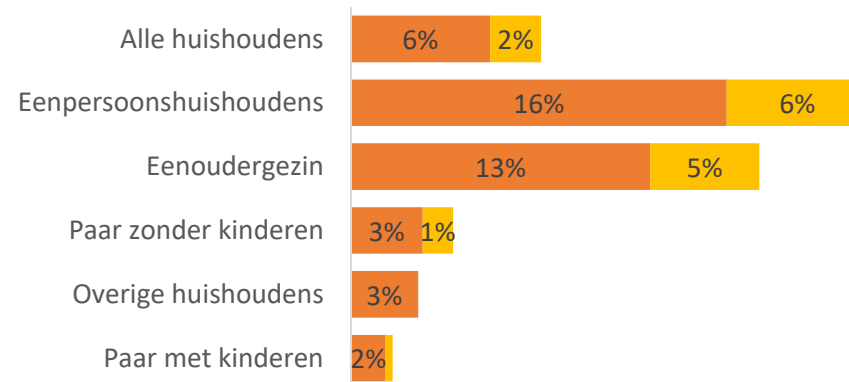
Van juli 2019 t/m mei 2020 vestigden zich in Wierden 26 statushouders, oftewel vluchtelingen met een verblijfsvergunning. In 2016 was er een piek

In Wierden heeft 6 procent van de huishoudens een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Dit is 8 procent wanneer we als grens 120% van het sociaal minimum nemen. Deze huishoudens zitten minimaal een jaar in deze situatie. Vooral in eenpersoons-huishoudens en eenoudergezinnen zijn er veel lage inkomens.

600 huishoudens in Wierden minimaal een jaar lang Niet meer dan max 110% van sociaal minimum te besteden

Percentage huishoudens met lage inkomens.

■ 110% sociaal minimum ■ 120% sociaal minimum

6. Maatschappelijke ondersteuning

Binnen het sociale domein zorgt de gemeente enerzijds voor algemene voorzieningen voor alle inwoners en anderzijds voor individuele voorzieningen voor inwoners met een hulpvraag.

Er zijn verschillende partijen die algemene voorliggende voorzieningen bieden in Wierden. Zo biedt Mee IJsseloovers cliëntondersteuning aan inwoners met een beperking om hen mee te kunnen laten doen. In 2019 kwamen de meeste hulpvragen hier binnen over wonen. Avedan biedt maatschappelijk werk. Bij hen kwamen de meeste vragen over sociaal functioneren en gezondheid

95 inwoners met een hulpvraag

127 inwoners met een hulpvraag bij algemeen maatschappelijk werk
118 gezinnen begeleid vanuit schoolmaatschappelijk werk

Jaarverslag Avedan 2019 & Jaarrapportage Mee IJsseloovers 2019 Wierden.

Stichting De Welle biedt verschillend groepswerk: jongerenwerk, ouderenwerk, vrijwilligerswerk en (sport)buurtwerk. Het

jongerenwerk en (sport)buurtwerk organiseerde in 2019 in Wierden verschillende activiteiten voor met name basisschooljeugd. Voor ouderen waren er verschillende gezelligheidsactiviteiten, maar ook ondersteunende en preventieve activiteiten.

Activiteiten	Bereik	
Kennismakingslessen sportbuurtwerk	2158	kinderen bo
Koningsspelen	1200	kinderen bo
Kidsrun	425	kinderen bo
Behoefteonderzoek onder jongeren	384	jongeren
Voorlichting over vuurwerk	307	kinderen bo
Scoor een boek'	175	kinderen bo
Voorlichting over geld	160	kinderen bo
Inzendingen graffiti-ontwerp voor station	144	inzendingen
Deelnemers samen Tafelen met ouderen	7440	warme maaltijden
soosgroepen	110	deelnemers
Aansluitingen personenalarmering	58	deelnemers
Diabetes Challenge	40	deelnemers
valpreventie	32	deelnemers
kookworkshop	24	deelnemers
internetcafé	16	deelnemers

Jaarverslag De Welle 2019

6. Maatschappelijke ondersteuning

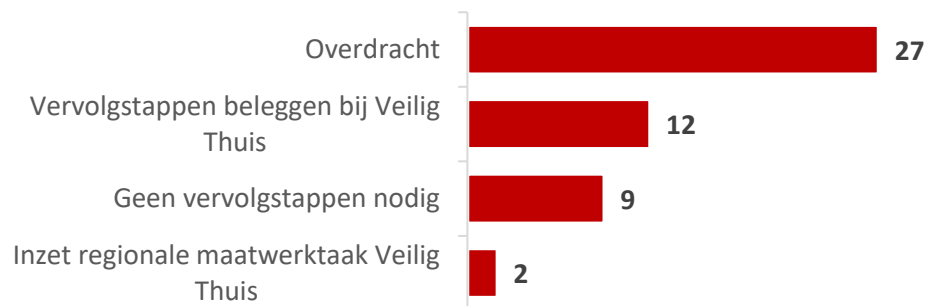
Veilig thuis is er voor iedereen die te maken krijgt met huiselijk geweld. In 2019 is er 50 keer een melding gedaan vanuit Wierden.

50 meldingen bij Veilig Thuis vanuit Wierden in 2019

Van de 50 meldingen bij Veilig Thuis in 2019 is vervolgens ruim de helft overgedragen naar de gemeente. Bij een op de vijf waren geen vervolgstappen nodig en bij 14 meldingen zijn vervolgstappen belegd bij Veilig Thuis.

Vervolg meldingen Veilig Thuis

Veilig Thuis (2019) Managementinformatie richting gemeente Wierden

Iets minder dan 1 op de 6 huishoudens in Wierden krijgt hulp van de gemeente vanuit Participatiewet, Jeugdwet en/of Wmo.

WSJG (2019)

1.735 huishoudens krijgen hulp voor één of meerdere zaken via P-wet, Jeugdwet of Wmo. Dit is **17,5% van alle huishoudens**

De verschillende wetten in het sociaal domein

Jeugdwet: Regelt alle ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen. Regelt ook jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugdzorgPlus, jeugd-GGz en jeugd-LVB.

Wet maatschappelijke ondersteuning: Regelt de ondersteuning van mensen die niet volledig zelf kunnen voorzien in hun zelfredzaamheid en participatie of behoefte hebben aan beschermd wonen of opvang.

Participatiewet: Regelt de ondersteuning van mensen met arbeidsvermogen bij het vinden van (aangepast) werk en het krijgen van een inkomen.

Bureau HHM (2016) Infographic Wettelijk kader zorg en sociaal domein.

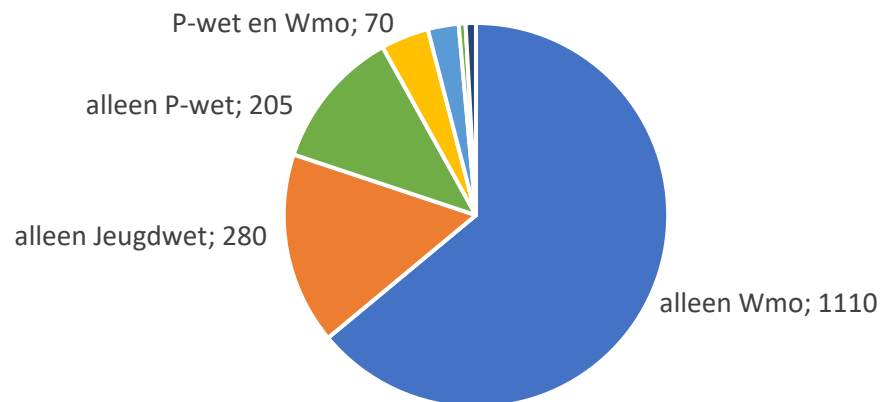

6. Maatschappelijke ondersteuning

Van de 1.735 huishoudens met ondersteuning krijgt bijna twee derde alleen Wmo ondersteuning, bijna 1 op de 6 alleen vanuit de Jeugdwet en 1 op de 8 alleen vanuit Participatiewet.

Een klein deel van de huishoudens, namelijk 8 procent, heeft te maken met gestapelde ondersteuning. Dit betreft in totaal ca 140 huishoudens. Meest voorkomend is de combinatie P-wet- en Wmo-ondersteuning.

Type hulp naar huishouden

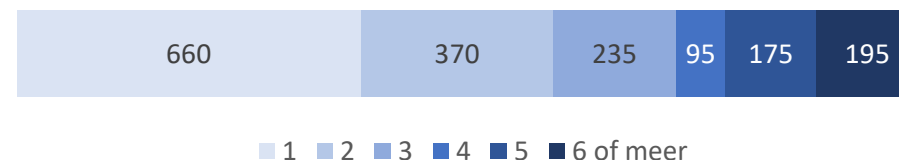

WSJG (2019)

Over het algemeen geldt hoe meer ondersteuning binnen een huishouden, hoe complexer de situatie. Van alle huishoudens met hulp krijgt ongeveer de helft één voorziening.

Er zijn in totaal 195 huishoudens die 6 of meer voorzieningen vanuit de gemeente krijgen. Als we inzoomen op deze huishoudens betreft dit het vaakst 6 of meer voorzieningen binnen de Wmo. Als huishoudens een combinatie hebben van ondersteuning vanuit de participatiewet en de Wmo, dan hebben zij relatief vaak veel voorzieningen.

Aantal voorzieningen in een huishouden

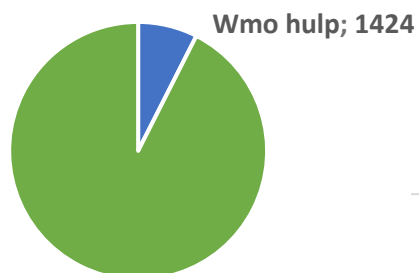
WSJG (2019)

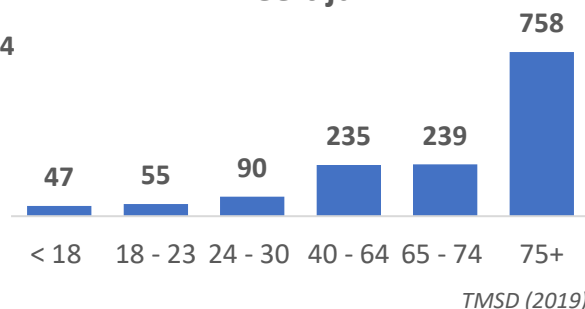
6. Maatschappelijke ondersteuning

Wie klopt er aan bij de gemeente voor wat voor hulp? In hoofdstuk 3 is al ingezoomd op het gebruik van Jeugdhulp. Zeven procent van de volwassenen maakt gebruik van de Wmo. Dit zijn met name ouderen van 75+.

Aandeel volwassenen (18+) met Wmo hulp

Aantal Wmo-cliënten naar leeftijd

De Wmo-cliënten zijn gemiddeld erg tevreden over de hulp die ze krijgen.

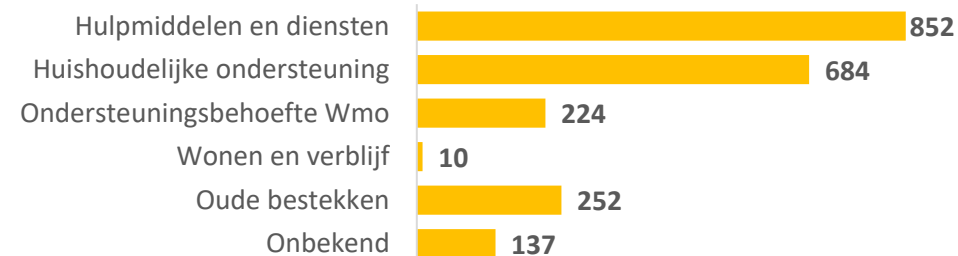

Wmo cliëntrapport: 8,4 voor contact, 8,3 voor effect ondersteuning, 8,4 voor kwaliteit ondersteuning

Cliëntervaringsonderzoek via TMSD (2019)

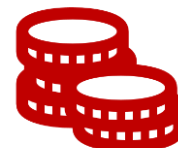
De meeste cliënten kloppen aan voor hulpmiddelen en diensten. Dit betreft vooral vervoer, rolstoelen en scootmobielen.

Aantal unieke cliënten per type Wmo-hulp

TMSD (2019)

In totaal is er in 2019 ruim 5,5 miljoen uitgegeven aan individuele Wmo- indicaties en hulpmiddelen. Binnen de ruim 5,5 miljoen valt ook schuldhulpverlening. Het is ruim een vijfde van het totale programma Sterke Sociale Samenleving. Het budget besteed aan Wmo is vergelijkbaar met dat van jeugdhulp.

€ 5.775.000 aan Wmo-indicaties, schuldhulp en hulpmiddelen
22% van het totale programma 'sterke sociale samenleving'

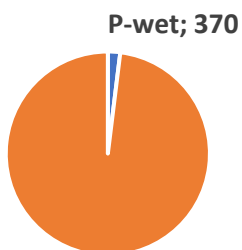
Gemeente Wierden, jaarrekening 2019

6. Maatschappelijke ondersteuning

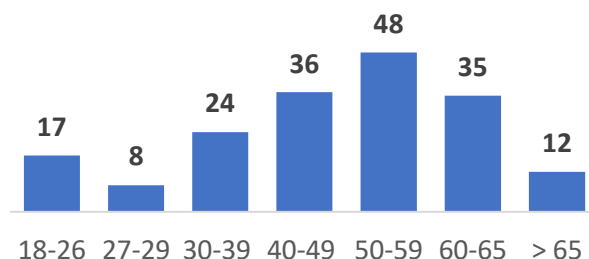
In 2018 ontvingen 370 inwoners ondersteuning vanuit de Participatiewet in de vorm van een bijstandsuitkering of een reïntegratietraject. Dit is 2 procent van alle inwoners. Ruim de helft van de bijstandsuitkeringen wordt verstrekt aan inwoners van 50 jaar of ouder. Ongeveer een op de zeven bijstandontvangers is een statushouder.

Aandeel volwassenen met bijstand of reïntegratietraject

CBS Statline, 2019

Aantal inwoners (18+) met een bijstandsuitkering naar leeftijd

Gemeente Wierden. Dashboard sociaal domein. Juli 2019

Aandeel statushouders binnen de bijstandspopulatie

Gemeente Wierden, 2019

Wierden kent naast bijstand verschillende minimaregelingen. Bijzondere bijstand is er voor tegemoetkoming in bijzondere kosten. Denk aan kosten voor brillen, of tandartskosten. Ook is het mogelijk een minimazorgpolis met korting via de gemeente af te sluiten. Voor kinderen en volwassenen zijn er tegemoetkomingen in kosten om mee te kunnen doen. Denk voor kinderen aan lidmaatschappen, kinderfeestjes, schoolspullen etc en voor volwassenen aan een tegemoetkoming in kosten voor activiteiten op het gebied van sport en cultuur.

114x incidentele en **149x** structurele bijzondere bijstand

83 huishoudens met een **kindpakket**

138 huishoudens met een **volwassenenpakket**

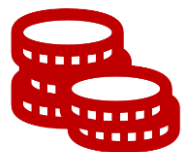
422 polissen minimazorgverzekering (excl. meeverzekerde gezinsleden)

Gemeente Wierden, 2019

6. Maatschappelijke ondersteuning

In totaal is in 2019 bijna 4,5 miljoen uitgegeven aan inkomensregelingen, ruim een zesde van het totale programma Sterke Sociale Samenleving. Het budget is iets kleiner dan voor Wmo en jeugdhulp.

€ 4.838.000 aan inkomensregelingen en re-integratie

18% van het totale programma 'sterke sociale samenleving'

Gemeente Wierden. Jaarrekening 2019

Inwoners met problematische schulden kunnen aankloppen bij het Algemeen Maatschappelijk Werk, Stadsbank Oost-Nederland (SON) en/of het Zorgloket van de gemeente Wierden. In 2019 kwamen er 24 inwoners bij SON voor een indicatie. Bij het maatschappelijk werk klopten 7 inwoners aan.

24 indicaties bij SON

11 schuldregelingsovereenkomsten bij SON

7 ondersteuningsvragen financiën bij maatschappelijk werk

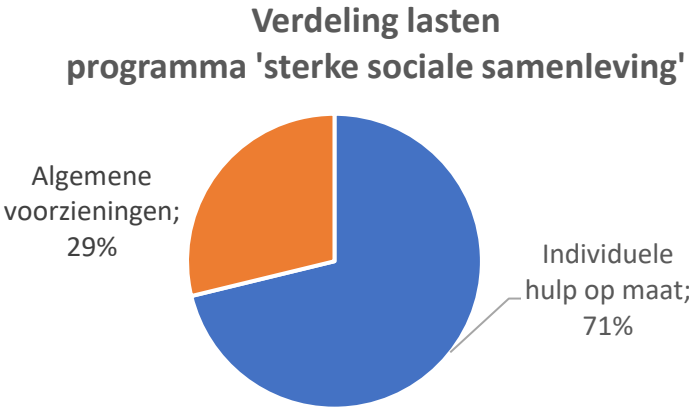
Jaarverslagen Stadsbank Oost-Nederland 2019 en Avedan maatschappelijk werk

6. Maatschappelijke ondersteuning

Binnen het sociale domein zorgt de gemeente enerzijds voor algemene voorzieningen voor alle inwoners en anderzijds voor individuele voorzieningen voor inwoners met een hulpvraag. Hoe is de verdeling tussen beiden?

In de jaarrekening 2019 van Wierden is de verhouding van de lasten 29 procent aan algemene voorzieningen tegenover 71 procent aan individuele voorzieningen.

Gemeente Wierden. Jaarrekening 2019

Taakvelden binnen het programma 'Sterke Sociale Samenleving' en procentueel aandeel in de kosten van het programma

Algemene voorzieningen		Individuele voorzieningen op maat	
Samenkracht en burgerparticipatie (o.a.. sociaal-cultureel werk, vrijwilligers etc)	8%	Maatwerkdienstverlening 18- (jeugdwet)	21%
Sportaccommodaties	5%	Maatwerkdienstverlening 18+ (Wmo en schuldhulpverlening)	20%
Onderwijshuisvesting	4%	Inkomensregelingen	16%
Volksgezondheid (GGD inzet)	3%	Begeleide participatie (o.a. beschut werk en dagbesteding)	10%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3%	Arbeidsparticipatie	2%
Media (o.a. bibliotheek en lokale omroep)	2%	Maatwerkvoorziening Wmo (o.a. hulpmiddelen)	1%
Cultuurpresentatie, -productie en - participatie	2%	Geëscaleerde zorg 18+	<1%
Wijkteams	1%	Geëscaleerde zorg 18-	<1%
Openbaar basisonderwijs	1%		
Sportbeleid en activering	<1%		
Musea	<1%		
Cultureel erfgoed	<1%		

Gemeente Wierden. Jaarrekening 2019

6. Maatschappelijke ondersteuning

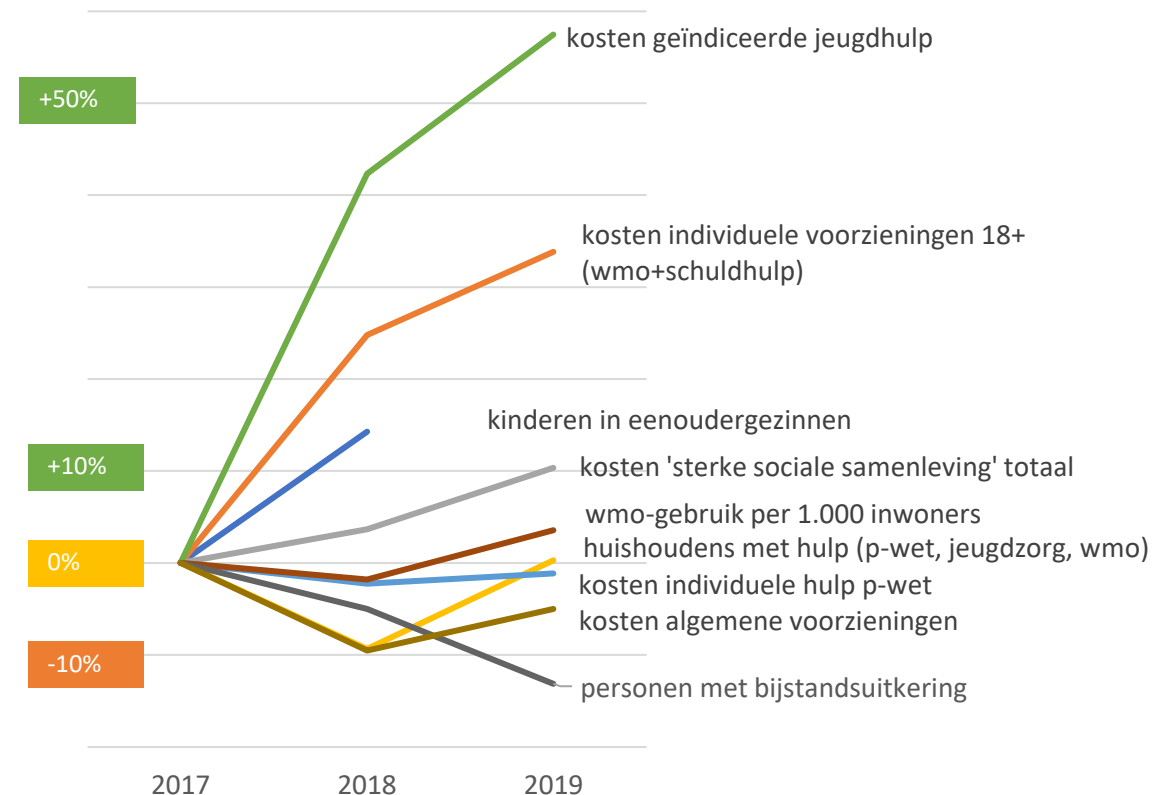
De kosten voor jeugdhulp zijn de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. De kosten voor Wmo en schuldhulpverlening zijn ook toegenomen, maar minder fors dan jeugdhulp. De kosten voor de participatiewet zijn stabiel gebleven.

De totale lasten voor het gemeentelijk programma 'Sterke Sociale Samenleving' zijn tussen 2017 en 2019 met circa 10 procent toegenomen. Het programma gaat over het sociaal domein in brede zin, dus inclusief onderwijs, sport & cultuur en volksgezondheid. De verhouding in kostenverdeling tussen algemene en individuele voorzieningen is de afgelopen jaren steeds meer opgeschoven naar individuele voorzieningen.

Het aantal inwoners met Wmo-hulp is licht toegenomen, maar niet zo sterk als de kosten. Net als in de jeugdhulp zijn de kosten per inwoner toegenomen.

Het totale aantal huishoudens met hulp is tussen 2017 en 2018 afgenomen, maar in 2019 weer terug op het niveau van 2017.

Ontwikkelingen tussen 2017 en 2019 (situatie 2017 als uitgangspunt)

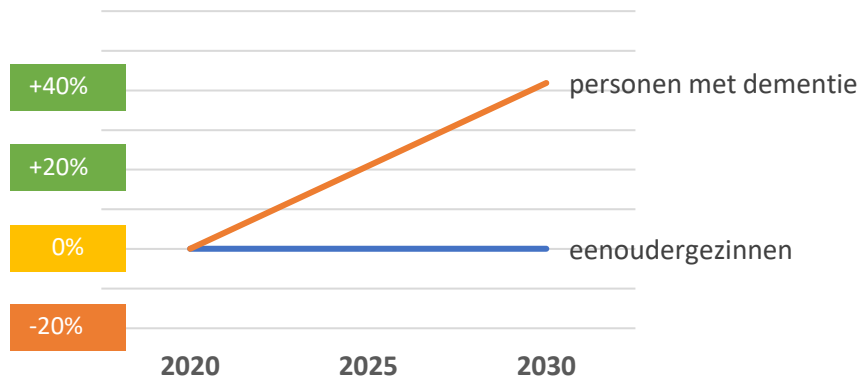

6. Maatschappelijke ondersteuning

Er zijn geen exacte prognoses beschikbaar van te verwachten Jeugdhulp, Wmo-hulp. Wel voorspelt Alzheimer Nederland voor Wierden een toename van 430 personen met dementie in 2020 tot 610 in 2030. Een aandachtsgroep voor de jeugdhulp zijn kinderen in eenoudergezinnen. Het aantal eenoudergezinnen in Wierden blijft naar verwachting stabiel.

Prognose dementie en eenoudergezinnen

Alzheimer Nederland, 2020 & CBS

Voorspellingen RIVM 2040

Toename van mensen met meerdere chronische aandoeningen tegelijk (+28% in 2040)

Toename van mensen met artrose (+92% in 2040)

Toename dementie (+114% in 2040)

Bij kwetsbare groepen opeenstapeling van problemen (ouderen, laagopgeleiden, migranten)

Hogere zorgkosten door vergrijzing (1/3 verhoging) en technologische ontwikkeling (2/3 verhoging)

RIVM VTV 2018

6. Maatschappelijke ondersteuning

Impact corona op maatschappelijke ondersteuning

Landelijke onderzoeken

- Mogelijke negatieve gevolgen voor kwetsbare inwoners door het wegvallen van mantelzorg in coronatijd, zoals on vervulde zorg- en ondersteuningsbehoefte, minder psychisch welzijn, meer eenzaamheid en minder mee kunnen doen.
- Grotere kans ongelijkheid door het wegvallen van een deel van de voorzieningen in het sociaal domein
- Meer aanvragen voor bijstand met name bij inwoners jonger dan 35 jaar
- Enkele groepen die al financieel kwetsbaar waren en nu ook nog werk kwijt raken, worden extra hard getroffen. Dat zijn laagbetaalde zzp'ers en laagbetaalde mensen in loondienst met een flexibel contract. Ze hebben relatief vaak te maken gehad met een inkomstendaling door de coronacrisis, ze ervaren veel meer stress over hun geldzaken en ze zien hun toekomst niet rooskleurig in.

Sociaal Cultureel Planbureau, 2020 & Divosa 2020, Wijzer in geldzaken

6. Maatschappelijke ondersteuning

Lager dan Wierden
 Hoger dan of gelijk aan Wierden

De omvang van een aantal kwetsbare groepen in Wierden is vergelijkbaar met de andere gemeenten en minder groot dan gemiddeld in Twente.

Gebruik van hulp via participatiewet is in Wierden lager dan gemiddeld in Twente en Nederland. Ook hierin is de gemeente vergelijkbaar met de andere kleine Twentse gemeenten.

Het aandeel huishoudens dat gebruik maakt van Wmo-voorzieningen komt tamelijk overeen met het gemiddelde in Nederland en ook met de andere gemeenten.

Inzoomend op een groep veelgebruikers in de Wmo, namelijk 75-plussers, blijkt dat er in Wierden net als in Rijssen-Holten relatief minder 75 plussers gebruik maken van een Wmo-voorziening dan bij de andere gemeenten.

In Wierden gaat relatief minder geld van de totale budget voor het sociaal domein naar algemene voorzieningen dan in de andere gemeenten. In Dinkelland wordt meer uitgegeven aan sportvoorzieningen, in Rijssen-Holten aan onderwijsvoorzieningen en in Tubbergen meer aan participatie/voorveld.

	Wierden	Dinkelland	Rijssen-Holten	Tubbergen	Nederland	Twente
% laaggeletterdheid	7%	7%	8%	8%		9%
% ggz gebruik	6%	6%	7%	5%		
% kinderen dat opgroeit in éénoudergezin	8%	8%	6%	7%	14%	16%
% huishoudens met lage inkomens (tot 120% soc. min.)	8%	8%	10%	9%	14%	15%
Budgetrekeningen bij Stadsbank per 1.000 inwoners	3,2	1,5	4,5	1,8		
% huishoudens met een voorziening in sociaal domein	17%	18%		19%	20%	23%
Ontwikkeling % huishoudens met voorziening tussen 2016 en 2019	-2%	-4%		+1%	+1%	+ 0.5%
% huishoudens met een Wmo-voorziening	13%	14%	14%	15%	12%	15%
% huishouden met jeugdhulp	4%	3%	5%	4%	4%	4%
% huishoudens met p-wet	3%	3%	4%	3%	7%	7%
% 75-plussers met een Wmo-voorziening	35%	39%	34%	44%		42%
% kosten algemene voorzieningen t.o.v. totale kosten sociaal domein	29%	39%	38%	36%		

6. Maatschappelijke ondersteuning

- Een opvallend gegeven is de enorme toename van kosten voor individuele hulp, zowel in jeugdhulp als Wmo.
- Het aantal hulpvragers is ook gestegen, maar minder hard dan de kosten. De kosten per hulpvrager zijn daarmee toegenomen.
- Het zorggebruik in Wierden komt tamelijk overeen met het landelijk gemiddelde. Wel zijn er net als in andere kleine Twentse gemeenten minder huishoudens met bijstand.
- In Wierden zijn de kwetsbare groepen die sneller in aanmerking komen voor ondersteuning relatief klein. De verwachting is dat de vraag naar Wmo-ondersteuning en naar ondersteuning vanuit de P-wet gaan toenemen door de vergrijzing en de aankomende recessie. Het aantal kwetsbare ouderen met dementie of een andere beperking zal toenemen. Daarnaast zal een toenemend aantal werkenden hun baan verliezen door een aankomende recessie.
- Het aantal jongeren daalt, waarmee mogelijk de vraag naar jeugdhulp daalt. Bij jongeren en jongvolwassenen neemt wel de psychische druk steeds meer toe, wat zich kan gaan uiten in een extra hulpvraag.
- De verwachting is dat bij kwetsbare groepen er een opeenstapeling van problemen volgt. In Wierden zijn er nu circa 140 huishoudens met 6 of meer voorzieningen vanuit de gemeente.
- Er gaat relatief (in vergelijking met andere gemeenten) veel geld naar individuele voorzieningen ten opzichte van algemene voorzieningen. In de afgelopen jaren is het budget voor algemene voorzieningen afgenomen.

7. Woon- en leefomgeving

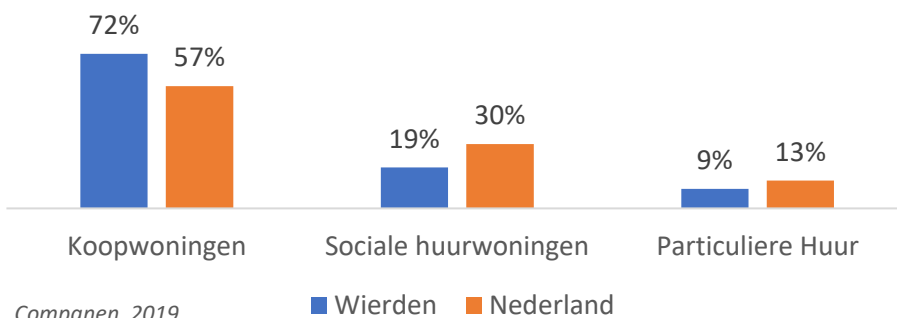
De gemeente Wierden telt ruim 9.700 woningen. In deze woningen zijn bijna 25.000 inwoners gevestigd.

aantal woningen:
9.727

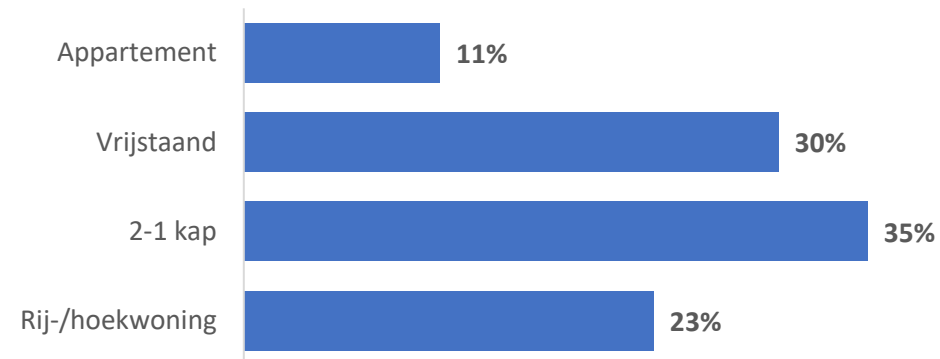
Zes op de tien woningen zijn koopwoningen en 19 procent zijn sociale huurwoningen. Dit laatste is laag in verhouding tot het landelijk gemiddelde (30 procent)

Verdeling soorten woningen

Het gros van de woningen in de gemeente bestaat uit 2-1 kapwoningen en vrijstaande woningen.

Verdeling woningtypen

Companen, 2019

7. Woon- en leefomgeving

De vergrijzing en de landelijke trend om inwoners met een zorgvraag zo lang mogelijk thuis te laten wonen, vraagt een passend woningaanbod. Denk hierbij aan de mogelijkheid om zorg te ontvangen, betaalbaarheid, levensloopbestendigheid en samenleven met leeftijd- of leefstijlgenoten.

Er zijn verschillende groepen inwoners met een zorgvraag. Naar schatting gaat het om de volgende aantallen:

520 huishoudens van kwetsbare ouderen die graag geclusterd wonen. Deze vraag is er vooral bij ouderen die persoonlijk verzorgd of verpleegd worden.

90 inwoners met een verstandelijke beperking die geclusterd willen wonen

2 jongeren die zijn uitgestroomd uit jeugdhulp en die geclusterd zelfstandig willen wonen.

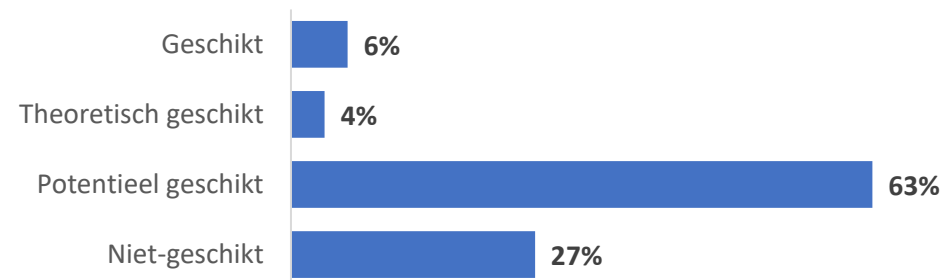

5 inwoners die een beschermde woonomgeving nodig hebben vanwege psychische problematiek.

Companen 2019

In Wierden is ongeveer driekwart van de reguliere woningen geschikt of geschikt te maken voor ouderen. Vanuit provinciaal onderzoek blijkt dat niet alle (theoretisch) geschikte woningen ook daadwerkelijk bewoond worden door ouderen. Vier op de tien woningen die (theoretisch) geschikt zijn voor ouderen worden door huishoudens onder de 55 jaar bewoond.

Geschiktheid huidige woningen voor ouderen

Companen 2019

7. Woon- en leefomgeving

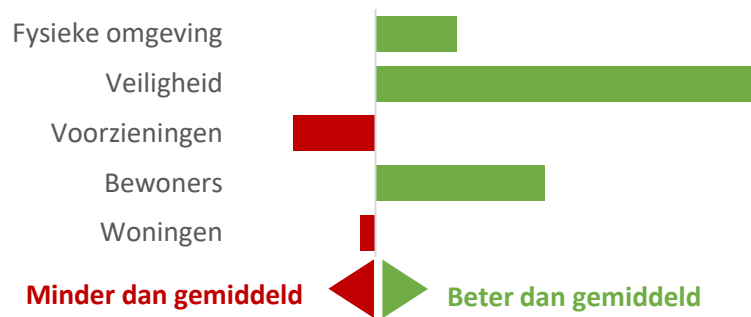
Leefbaarheid scoort in Wierden hoog met een waarde 'Uitstekend' in de Leefbaarometer. Dit is een samengestelde score op basis van 100 (voornamelijk) objectieve kenmerken van de woningen die er staan, de inwoners, de voorzieningen die er zijn, de veiligheid en de fysieke omgeving. De score 'uitstekend' is de hoogst mogelijke klassering.

Wierden scoort **Uitstekend** op de Leefbaarometer.

Wierden dankt haar hoge score met name aan een veilige woonomgeving en de samenstelling van de bewonerspopulatie. Qua voorzieningen is de score in Wierden lager dan gemiddeld.

Leefbaarheid ten opzichte van de gemiddelde situatie in Nederland

Leefbaarometer, 2018

De leefbaarometer is niet de enige meter waarop Wierden hoog scoort. Uit een andere bron, namelijk het Elsevieronderzoek komt Wierden ook naar voren als een prettige woongemeente. In 2020 is het de beste woongemeente van Overijssel. In vergelijking met alle Nederlandse gemeenten staat Wierden in 2020 op plek 13.

Beste Woongemeente van Overijssel in 2020

Bureau Louter 2020, in Elsevier

7. Woon- en leefomgeving

Een leefbare buurt wordt onder andere gekenmerkt door relatieve korte afstanden tot voorzieningen, goed onderling contact met buurtbewoners en sociale cohesie.

De afstand tot de Huisarts bedraagt **gemiddeld 1,2 kilometer**.

De afstand tot overige dagelijkse levensmiddelen bedraagt **gemiddeld 1,1 kilometer**.

De sociale cohesie* in de eigen buurt wordt gewaardeerd met schaaScore **7,3 (0-10)**

89% ervaart het contact tussen buurtbewoners als (erg) prettig

83% vindt dat de straat er altijd of meestal goed opgeruimd uitziet

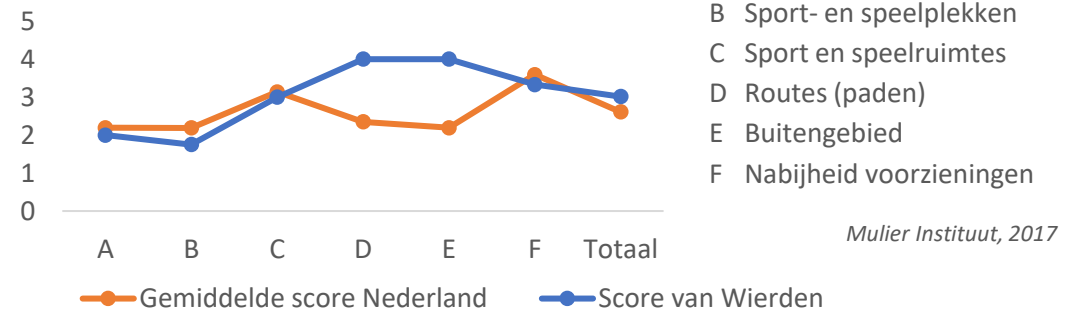
78% vindt het openbaar groen in de buurt mooi en aantrekkelijk

CBS 2019, Wierden.ikpraatmee 2017 en 2019 en BMC (2018)

* De schaaScore tussen 0 en 10. Hoe hoger de score, hoe positiever.

Een *beweegevrindelijke* leefomgeving draagt bij aan een gezonde leefstijl. Wierden scoort op een schaal van 0 tot 5 een 3,0 voor beweegvrindelijkheid van haar omgeving. De score wordt bepaald door 6 onderdelen. Wierden scoort vooral goed met haar buitengebied en fietsroutes en wandelpaden in de gemeente.

Beweegevrindelijkheid van de omgeving

Impact corona op sociale cohesie

Landelijk onderzoek

De uitwerking op de sociale cohesie kan twee kanten opgaan: enerzijds zijn er tekenen van toenemende cohesie en solidariteit, aan de andere kant is de vraag hoe groot die sociale cohesie daadwerkelijk is en of deze bestand is tegen een langere duur van beperkende maatregelen en een zware economische recessie.

Sociaal Cultureel Planbureau, 2020

7. Woon- en leefomgeving

In een fijne woon- en leefomgeving is weinig overlast.

Iets minder dan 1 op de 10 inwoners heeft in de eigen buurt overlast (van het gedrag van anderen).

Wierden.ikpraatmee (2019)

In 2019 zijn er in Wierden 223 meldingen bij de politie gedaan van overlast. Dit staat gelijk aan 9 overlastmeldingen per 1.000 inwoners.

Vier op de tien meldingen gaan over verwarde personen. Ook zijn er relatief veel overlast meldingen over geluidshinder (33 procent).

Politieregistratie (2019) via WSJG

86%

van de inwoners van Wierden voelt zich (erg) veilig in de eigen buurt

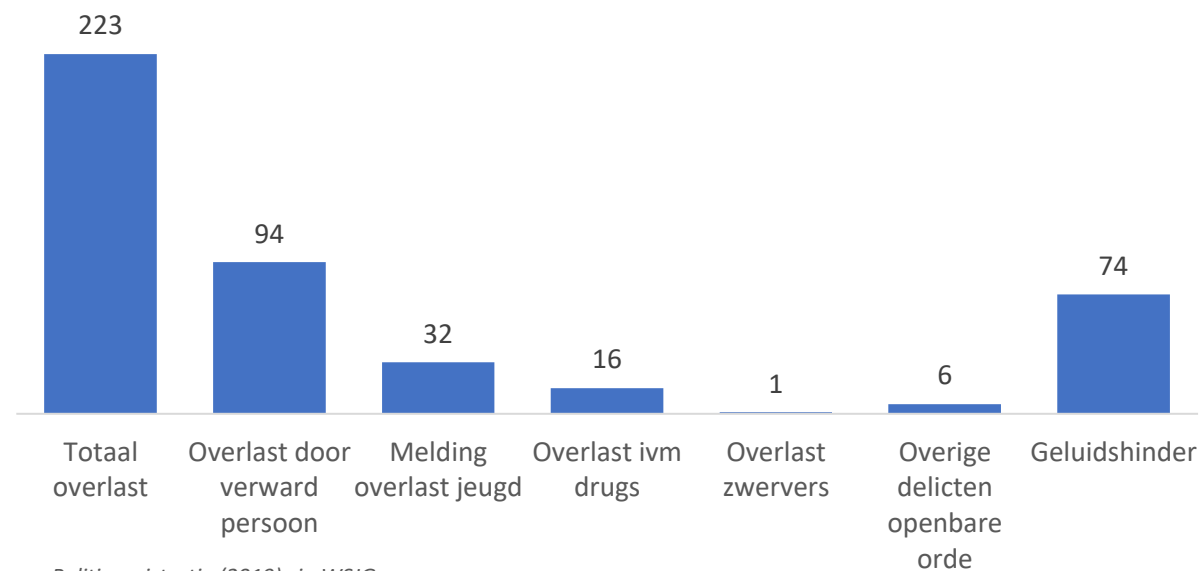
12%

Voelt zich onveilig als ze in het donker in de eigen buurt lopen

Wierden.ikpraatmee (2019)

Meldingen van overlast bij de politie (2019)

Politieregistratie (2019) via WSJG

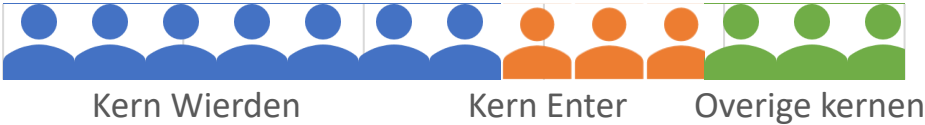

7. Woon- en leefomgeving

De gemeente Wierden bestaat uit twee grotere kernen: Wierden en Enter en daarnaast kleinere kernen. Dit betreft landelijk gebied Wierden, Hoge-Hexel, landelijk gebied Enter en Rectum en Notter-Zuna.

Ruim de helft van de inwoners woont in de kern Wierden, iets minder dan een kwart in de kern Enter en nog eens een kwart in de overige gebieden.

Verdeling van inwoners over de kernen

CBS (2019)

In alle gebieden van de gemeente is de leefbaarheid, gemeten via de leefbaarometer boven het landelijk gemiddelde. In de kern Wierden is de leefbaarheidsscore vergeleken met de andere kernen het laagst en in de buitengebieden (overige kernen) het hoogst.

	Wierden	Enter	Overige kernen
Percentage sociale huurwoningen binnen alle woningen	23%	15%	0-4%
Percentage van alle huishoudens dat eenpersoonshuishouden is	26%	26%	14-22%
Percentage inwoners van 65 jaar of ouder	22%	20%	20-22%
Percentage inwoners met Wmo-hulp onder alle inwoners van 18+	8,3%	7,7%	3,3 - 6,4%
Percentage inwoners met migratie-achtergrond	4%	1%	0-1%
Percentage inwoners dat soms/vaak deelneemt aan buurtactiviteiten	65%	87%	79%
Percentage inwoners dat soms/vaak discriminatie of buitensluiting ervaart	4%	11%	9%

7. Woon- en leefomgeving

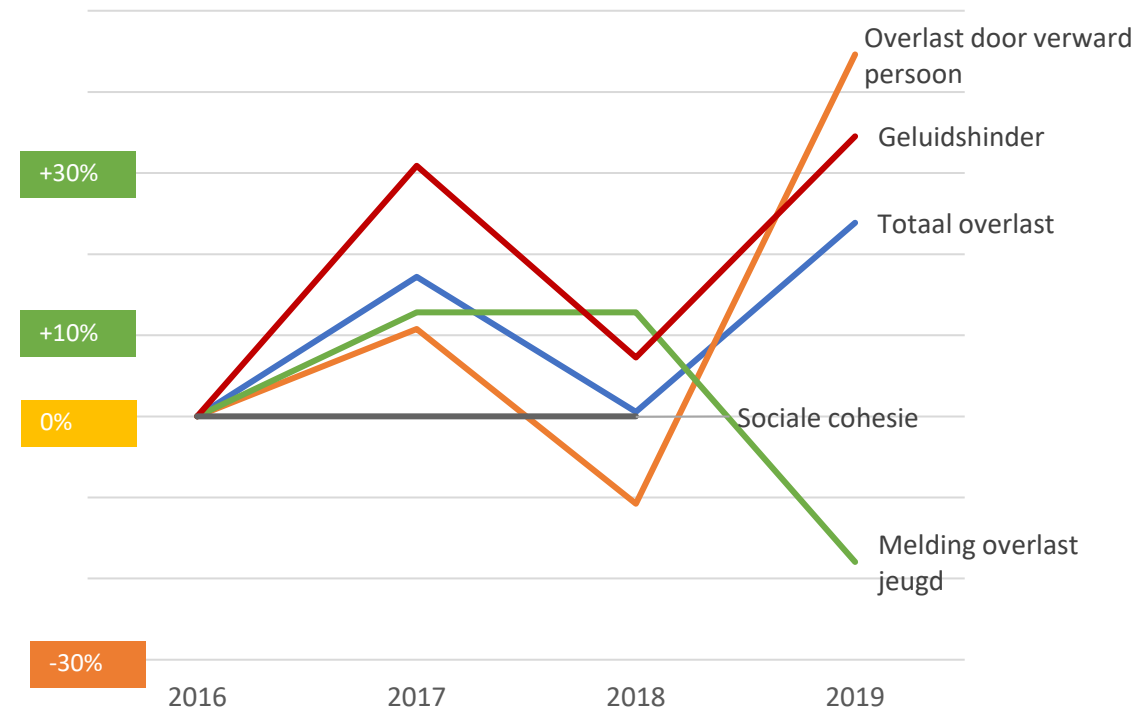
De afgelopen 4 jaar is het aantal overlastmeldingen in totaal toegenomen van 180 in 2016 tot 223 in 2019 met in 2018 tussentijds een daling. Meer meldingen kan betekenen dat de overlast toeneemt, maar het kan ook betekenen dat er een grotere meldingsbereidheid is.

Het aantal overlastmeldingen over verwarde personen is procentueel gezien het sterkst toegenomen van 65 meldingen in 2016, naar 94 meldingen in 2019.

De meldingen over overlast door jeugd zijn afgenomen.

De sociale cohesie is door de jaren stabiel gebleven. De score op de Leefbaarometer is toegenomen tussen 2002 en 2018 van het label 'zeer goed' naar het label 'uitstekend'.

Ontwikkelingen tussen 2016 en 2019 (situatie 2016 als uitgangspunt)

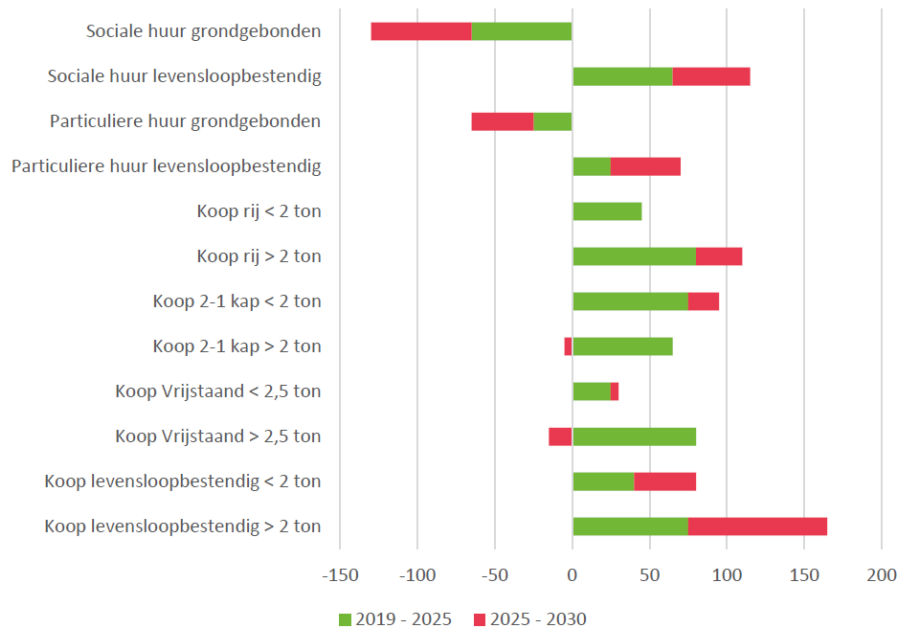

7. Woon- en leefomgeving

Om ook in de toekomst te voldoen aan voldoende geschikte woningen is er behoefte aan nieuwe woningen. Hierbij is de grootste vraag naar levensloopbestendige woningen. In Wierden en Enter zijn tussen nu en 2030, naar verwachting 215 levensloopbestendige koop- en 158 levensloopbestendige huurwoningen gevraagd.

Ontwikkeling kwalitatieve woningvraag bij een basis economisch scenario, 2019-2030

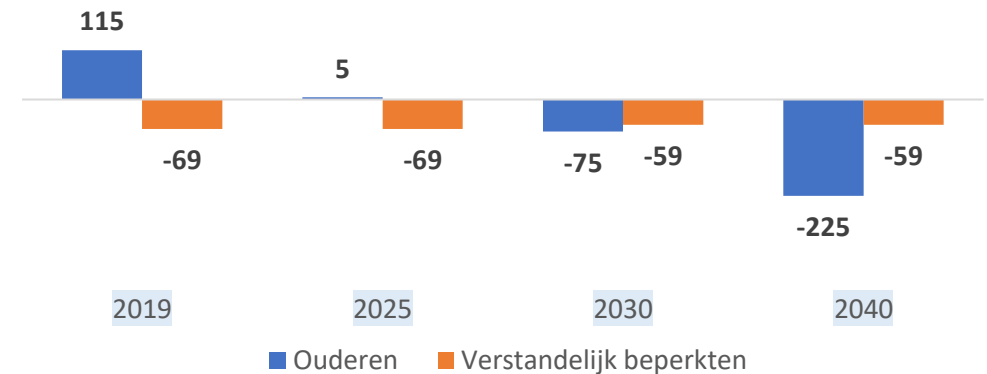

Companen, 2019

Met de verdere vergrijzing zal naar verwachting ook de vraag naar geclusterde woningen voor ouderen toenemen. Op dit moment zijn er meer geclusterde woningen voor ouderen beschikbaar dan dat er vraag naar is. In 2025 zal vraag en aanbod in balans zijn en daarna ontstaat naar verwachting bij de huidige woningvoorraad een tekort.

Voor wat betreft geclusterde woningen voor inwoners met een verstandelijke beperking is er op dit moment al een grotere vraag dan dat er aanbod is. Naar verwachting neemt de vraag vanuit deze groep vanaf 2030 licht af.

Prognose saldo vraag & aanbod geclusterd wonen

Companen, 2019

7. Woon- en leefomgeving

Prognose van huisvestingsopgaven voor arbeidsmigranten

Begin 2020 is uitgegaan van een basis of hoog economisch groeiscenario waarbij het aantal arbeidsmigranten in Twente tot 2030 toeneemt. De huisvestingsopgaven voor Overijssel zijn:

- het verbeteren van bestaande huisvesting. Lang niet alle huisvesting voldoet aan de kwaliteitseisen.
- nieuwe huisvesting voor de extra toestroom van arbeidsmigranten
- extra toevoeging van reguliere woningen in met name de steden, omwille van de huisvestingsvraag van (definitieve) vestigers.

Companen, 2020

7. Woon- en leefomgeving

De overlast is in Wierden lager dan gemiddeld in Twente en Nederland.

Qua overlast lijken de drie kleine gemeenten redelijk op elkaar. Wierden doet het op de meeste vlakken iets minder dan Tubbergen, maar iets beter dan Rijssen-Holten. Wierden heeft een mate van overlast die gelijk is aan de gemeente Dinkelland.

In vergelijking met de andere gemeenten en het landelijk en regionaal gemiddelde zijn er in Wierden weinig meldingen van geluidshinder. In Wierden zijn iets meer meldingen van overlast van verwarde personen in vergelijking met Rijssen-Holten en Tubbergen.

In verhouding tot andere gemeenten scoort Wierden in 2018 beter op leefbaarheid dan de meeste andere gemeenten. De gemeente Tubbergen heeft dezelfde score als Wierden.

De sociale cohesie is hoog in Wierden. Wierden heeft een hogere score voor sociale cohesie dan gemiddeld in Twente en Nederland.

Lager dan Wierden
 Hoger of gelijk aan Wierden

	Wierden	Dinkelland	Rijssen-Holten	Tubbergen	Nederland	Twente
Melding overlast jeugd per 1000 inwoners	1,3	1,3	4,0	1,4	3,3	4,4
Geluidshinder per 1000 inwoners	3,0	3,5	2,4	3,8	6,8	7,0
Overlast door verward persoon per 1000 inwoners	3,9	3,9	2,8	1,8	5,2	5,8
Totale overlast per 1000 inwoners	9,2	9,8	11,1	7,9	18,9	21,2
Sociale cohesie schaalscore	7.3	-	-	-	6.3	6.7

7. Woon- en leefomgeving

- In Wierden zijn relatief weinig sociale huurwoningen in vergelijking met het landelijk gemiddelde en relatief veel koopwoningen.
- Voor de toekomst is er behoefte aan extra levensloopbestendige woningen, zowel huur- als koop. Op de korte termijn zijn er nog voldoende geclusterde woningen voor ouderen, maar na 2025 lijkt hier een tekort te ontstaan.
- Nog maar een beperkt deel van de huidige woningen is geschikt voor ouderen om in te (blijven) wonen als er gebreken komen. Wel is een groot deel van de woningen geschikt te maken.
- Wat betreft leefbaarheid scoort Wierden uitstekend. In de hele gemeente is de score op leefbaarheid bovengemiddeld. Het is dan ook in 2020 benoemd tot beste woongemeente van Overijssel.
- De inwoners voelen zich erg verbonden met hun buurt
- Het aantal sociale overlastmeldingen bij de politie is beperkt, maar neemt wel wat toe.

8. Samengevat

Na in close up naar de gemeente te hebben gekeken, zoomen we uit voor de gehele foto. Wat zien we?

Een sociale gemeenschap met fijne buurten en relatief weinig problemen waar de gemeente er is voor de relatief kleine groep inwoners die het zelf of met de hulp van de omgeving niet redt. De gemeenschap doet samen de rest.

De kenmerken op een rijtje

- Een wat oudere, vergrijzende bevolking
- Vitale ouderen, die zich goed redden, relatief weinig Wmo hulp hebben, maar waarvan een deel wel eenzaamheid kent.
- Gezonde basisschooljeugd met relatief weinig overgewicht en ook minder jeugdhulp.
- Oudere jeugd die meer aandacht vraagt. Vaker overgewicht, relatief vaak kans op psychosociale problemen, relatief meer jeugdhulp. Mist een eigen plek.
- Fijne buurten, actief verenigingsleven, relatief veel vrijwilligers en mantelzorgers.
- Relatief veel inwoners aan het werk, weinig lage inkomens, weinig WW en bijstand.
- Ruim 1 op de 6 huishoudens krijgt maatschappelijke ondersteuning. Dit is minder dan elders. De risicogroepen voor maatschappelijke ondersteuning zijn relatief klein.
- Een groot deel van het gemeentelijk budget voor het sociaal domein gaat op aan de individuele maatschappelijke ondersteuning.

8. Samengevat

Een doorkijk geven naar de toekomst is door de Coronacrisis extra lastig geworden. Hieronder toch een aantal te verwachten ontwikkelingen voor de nabije toekomst.

- Het aantal ouderen neemt verder toe. Dit zal zorgen voor een toenemende zorgvraag, vraag naar levensloopbestendige woningen.
- Aantal jeugdigen en volwassenen neemt af. Mogelijk neemt hiermee ook de vraag naar jeugdhulp af. Aan de andere kant zet dit ook het verenigingsleven, vrijwilligerswerk en mantelzorg onder druk. En die laatste zal in de toekomst juist extra hard nodig zijn.
- De coronacrisis zal naar verwachting gevolgen gaan hebben voor werkgelegenheid en economie. Dit betekent dat er meer beroep zal worden gedaan op uitkeringen. Toename van schuldenproblematiek lijkt reëel.

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 1 Demografie

CBS Statline

De demografische gegevens zijn afkomstig van CBS Statline met een peildatum van 1 januari 2019. Alleen de gegevens over inkomen en immigratie betreffen het jaar 2018.

De prognosecijfers bevolkingsontwikkeling en huishoudensontwikkeling zijn door CBS en het Planbureau voor de Leefomgeving opgesteld. Op basis van analyses van de demografische ontwikkelingen worden veronderstellingen opgesteld over de toekomstige trends rond geboorte, sterfte, migratie en overgangen tussen huishoudensposities (echtscheidingen, uit huis gaan, etc.). De gevolgen van de veronderstellingen worden doorgerekend in een prognosemodel.

Companen. Actualisatie woningmarktonderzoek 2019

Rapportage van een actualisatie van het woningmarktonderzoek uit 2017 in opdracht van gemeente Wierden en Reggewoon. Op basis van CBS en Primos data is een toename te zien in het aantal huishoudens in Wierden tot 2030 en daarmee ook in onze woningbouwbehoefte. Zie paragraaf 5.1

Companen & Decisio (2020) Onderzoek huisvesting arbeidsmigranten Overijssel

In opdracht van Provincie Overijssel is er een onderzoek uitgevoerd naar arbeidsmigranten in Overijssel. Hiervoor is gebruik gemaakt van CBS microdata over 2017 om het aantal geregistreerde arbeidsmigranten vast te stellen. Aangezien niet alle arbeidsmigranten zich (hoeven te) registreren, is het aantal geregistreerde arbeidsmigranten een onderschatting. Er is daarom op basis van onderzoeksinformatie over de registratiegraad van arbeidsmigranten een schatting gemaakt van het aantal migranten dat daadwerkelijk in Overijssel woont. In het rapport is een schatting gemaakt voor iedere gemeente in Overijssel.

Rigo Research en advies (2019). Komen en Gaan. Inzicht in verhuisbewegingen.

Onderzoek naar de verhuisbewegingen van de Randstad naar oostelijke richting en vice versa. Onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Provincie Overijssel en Provincie Gelderland. Er is hiervoor gebruik gemaakt van CBS Microdata over 2018.

<https://www.komen-en-gaan.nl/de-uitdijning-van-de-randstad-in-oostelijke-richting/>

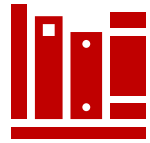
Hoofdstuk 2 Gezondheid en leefstijl

GGD Twente – gezondheidsmonitoren algemeen

GGD Twente voert om de vier jaar grootschalige gezondheidsonderzoeken uit onder inwoners van verschillende leeftijdsgroepen. Meest recent is uitgevoerd het jongerenonderzoek in 2019. Deze onderzoeken naar onder andere gezondheid en leefstijl worden uitgevoerd onder een representatieve steekproef van voldoende omvang. Op deze manier kunnen uitspraken gedaan worden over alle inwoners. Hierbij zit wel altijd een foutmarge. Alle hier benoemde GGD rapportages zijn terug te vinden via www.twentsegezondheidsverkenning.nl

GGD Twente - Volwassenen- en ouderenmonitor (2016)

Eind 2016 is een vragenlijst ingevuld onder 958 zelfstandig wonende inwoners van Wierden van 19 jaar en ouder. Deze monitor is ook in andere GGD'en uitgevoerd, waardoor een landelijk beeld is ontstaan. Landelijke vergelijkingscijfers zijn geraadpleegd via RIVM statline

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 2 Gezondheid en leefstijl (vervolg)

GGD Jongerenonderzoek (2019) en EMOVO (2015)

In het najaar van 2019 is via voortgezet onderwijs scholen een vragenlijst uitgezet onder leerlingen uit klas 2 en klas 4 over gezondheid, welzijn en leefstijl. In totaal hebben 42 van de 46 VO-schoolorlocaties in Twente deelgenomen aan het onderzoek. In totaal vulden 411 jongeren uit Wierden de vragenlijst in. In september 2020 heeft de GGD de Twentse rapportage over het jongerenonderzoek gepubliceerd inclusief tabellenboek. In 2015 is op dezelfde wijze een deels overeenkomende vragenlijst uitgezet onder jongeren van klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. Toen onder de noemer E-MOVO. Er hebben in 2015 246 leerlingen uit Wierden deelgenomen.

GGD Twente - Kindermonitor (2017)

Eind 2017 heeft de GGD een online enquête uitgezet onder een steekproef van ouders van kinderen van 0 tot 12 jaar in heel Twente. In Wierden hebben 454 ouders meegedaan.

GGD Twente – registratie jeugdgezondheidszorg (2019)

De afdeling jeugdgezondheidszorg van de GGD meet lengte en gewicht van de kinderen die zij ziet bij de contactmomenten. Op basis van de richtlijnen ondergewicht en overgewicht van het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid stelt zij ondergewicht, gezond gewicht of overgewicht vast. Dit wordt sinds 2010 ook op populatieniveau bijgehouden voor de contactmomenten bij peuters van 2 jaar, 3 jaar, groep 2 van de basisschool, groep 7 van de basisschool en klas 2 vmbo en klas 2 havo/vwo van het voortgezet onderwijs. In het rapport zijn de cijfers over heel 2019 beschreven. Bij de figuren die de trend tonen van overgewicht in de afgelopen jaren is het jaar 2015 voor kinderen in VO niet meegenomen, omdat het jaar 2014 en 2015 afwijkende percentages laten zien ten opzichte van andere jaren, lijken dit geen goede referentiejaren.

NOC*NSF Lidmaatschap sportvereniging (2018)

Het NOC*NSF houdt bij hoeveel leden staan ingeschreven bij een sportvereniging. Zij inventariseert dit via de sportbonden. De gegevens zijn geraadpleegd via www.waarstaatjegemeente.nl.

GGD SOEK Senioren op eigen kracht (2017)

In 2017 zijn in Wierden preventieve huisbezoeken uitgevoerd onder 80-jarigen en 85-plussers. Bij de huisbezoeken zijn vragenlijsten doorgenomen. In 2017 zijn 128 ouderen bezocht en ondervraagd.

RIVM Volksgezondheid Toekomstverkenning (2018)

Het RIVM maakt eens in de vier jaar een Volksgezondheid Toekomstverkenning. Deze geeft inzicht in de belangrijkste toekomstige maatschappelijke opgaven op het gebied van ziekte en gezondheid, gezondheidsdeterminanten, preventie en gezondheidszorg in Nederland.

GGD Twente & RIVM – Coronapeiling (april 2020)

De GGD heeft in samenspraak een peiling over de coronacrisis uitgezet onder inwoners. In dit rapport is gerapporteerd over de uitkomsten van de eerste peiling (april 2020).

Hoofdstuk 3 Groei en ontwikkeling

CBS Statline

Hier o.a. informatie over het aantal jongeren naar leeftijdsgroep en aantal huishoudens met kinderen met peildatum 1 januari 2019. Informatie over kinderopvang over het gehele jaar 2019. Informatie over kinderen <18 jaar die opgroeien in huishoudens met lage inkomens komt uit het regionaal inkomensonderzoek van CBS. Hiervoor geldt als peildatum 1 januari 2018. CBS kent speciale statline jeugdmonitor: jmopendata.cbs.nl

Perined - Perinatale registratie

De Perinatale Registratie bevat de data van de vier beroepsgroepen die zich bezighouden met geboortezorg: verloskundigen, huisartsen, gynaecologen en kinderartsen/neonatalogen. Via waarstaatjegemeente is informatie over de gemeente Wierden verzameld. Dit betreft data over 2018.

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 3 Groei en ontwikkeling (vervolg)

Waarstaatjegemeente.nl

Via deze verzamelbron van data per gemeente is gebruikt voor het verzamelen van data over vroeggeboorte en perinatale sterfte. Zie ook www.waarstaatjegemeente.nl.

BMC (2018) Scan sociale samenhang, leefbaarheid en buurtparticipatie Wierden

In 2014, 2016 en 2018 heeft Wierden meegedaan aan de scan van BMC waar onder een representatieve steekproef van inwoners een enquête is uitgevoerd over sociale samenhang, leefbaarheid en buurtparticipatie. In 2018 hebben 525 inwoners de enquête ingevuld. Aan deelnemers met kinderen (79% van alle deelnemers), is gevraagd in hoeverre zij het eens zijn met de stellingen over voldoende voorzieningen voor jeugd. Van deze ouders had ongeveer de helft nog thuiswonende kinderen. Zij konden kiezen uit helemaal mee eens, mee eens, mee oneens, helemaal oneens of niet van toepassing.

- Er zijn voldoende speelplekken voor de kinderen (t/m 12 jaar) in de buurt
- Er zijn voldoende voorzieningen voor jongeren (ouder dan 12 jaar) in de buurt

Bibliotheek Wierden – jaarverslag 2019

Het jaarverslag van de bibliotheek kent een aantal kerncijfers waaronder leden en jeugdleden. Om de trend in aantal jeugdleden te bepalen zijn ook de jaarverslagen van 2016, 2017 en 2018 geraadpleegd.

Kaliber Kunstenschool – jaarverslag 2019

Het jaarverslag van kaliber kunstenschool kent een aparte cijfermatige verantwoording per gemeente.

GGD Twente – Kindermonitor 2017 en Jongerenmonitor 2019

Zie boven (H2)

Kennispunt Twente - Twentse Monitor Sociaal Domein

Kennispunt Twente stelt ieder kwartaal de Twentse Monitor Sociaal Domein (TMSD) samen, in opdracht van OZJT en de 14 Twentse gemeenten. De monitor bevat gegevens over jeugdigen met jeugdhulp en inwoners met Wmo-ondersteuning sinds 2016. De gegevens zijn rechtstreeks afkomstig van de 14 gemeenten, die hiertoe ieder kwartaal hun data aanleveren bij Kennispunt Twente. Gebruikt zijn voorlopige gegevens over het gehele jaar 2019. Door naleveringen kunnen deze cijfers in de loop van 2020 nog iets wijzigen.

Op de TMSD zijn ook de resultaten van de verplichte cliëntervaringsonderzoeken terug te vinden. In verband met de in absolute zin relatief lage respons is in dit rapport het gemiddelde waarderingscijfer over 2017, 2018 en 2019 genomen.

De TMSD heeft een publiek gedeelte en een afgesloten gedeelte dat alleen toegankelijk is voor de gemeenten. Zie <https://www.twentsemonitorsociaaldomein.nl/>

Gemeente Wierden – jaarrekening 2019

De jaarrekening Wierden 2019 is opgebouwd volgens de taakvelden van IV3 en op deze manier goed bruikbaar voor de vergelijking met eerdere jaren IV3 en vergelijkbaar met andere gemeenten. In haar jaarrekening heeft Wierden een aantal taakvelden van IV3 samengevoegd onder de programmamaanam 'Sterke sociale samenleving'.

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 3 Groei en ontwikkeling (vervolg)

CBS – IV3 onbewerkte data

Het CBS ontvangt financiële informatie van gemeenten in het kader van de rapportages Informatie voor Derden (Iv3). Volgens vaste taakvelden dienen gemeenten informatie aan te leveren over begroting en realisatie. De gegevens in de tabellen die CBS op het portaal heeft zijn niet bewerkt door het CBS. In deze rapportage is gebruik gemaakt van de jaarrekening van 2018 en van 2017.

Sociaal Cultureel Planbureau (2020) Zicht op de samenleving in coronatijd Eerste analyse van de mogelijke maatschappelijke gevolgen en implicaties voor beleid.

Rapport waarin SCP de rode draden in de verschillende coronamaatregelen schetst en deze in een breder maatschappelijk kader plaatst.

Politieregistratie – via waarstaatjegemeente

Dit betreft geregistreerde (internet)aangiften en misdrijven, geregistreerde overlast en reactietijden van de politie per gemeente. De cijfers worden per maand op gemeenteniveau gepresenteerd op waarstaatjegemeente.nl. In dit rapport is gekeken naar de maandcijfers tussen januari 2018 en april 2020. Wat betreft overlastmeldingen is er de indeling in overlast door verward/overspannen persoon, melding overlast jeugd, overlast in verband met alcohol/drugs, overlast zwervers, openbare dronkenschap, geluidshinder horeca, geluidshinder evenement en geluidshinder overig.

RIVM Volksgezondheid Toekomstverkenning (2018)

Zie boven (H2).

Hoofdstuk 4 Werken en leren

DUO via Waarstaatjegemeente – aantal onderwijsinstellingen + leerlingaantallen

DUO is de dienst uitvoering onderwijszaken. Scholen delen hun registratie met DUO. Via waarstaatjegemeente is de DUO-informatie over het aantal schoollocaties in de gemeente Wierden en het aantal leerlingen op deze schoollocaties verzameld. Dit betreft de situatie in het schooljaar 2018-2019.

DUO – leerlingbestanden naar woongemeente

Op het open dataportaal van Dienst Uitvoering Onderwijszaken is gebruik gemaakt van leerlingbestanden voor basisonderwijs naar woongemeenten en onderwijstype voor schooljaar 2018/2019.

Gemeente Wierden (2019) Registratie Bijstandsuitkeringen & leerplicht

De informatiespecialisten van gemeente Wierden hebben op verzoek van Kennispunt Twente uitdraaien gemaakt rondom bijstandsuitkeringen in de gemeente, waaronder het aantal volledige en gedeeltelijke bijstandsuitkeringen, duur, in- en uitstroomredenen. Gebruikt is de informatie over 2019. Daarnaast is het aantal ongeoorloofde verzuimmeldingen bij de afdeling leerplicht in schooljaar 2018-2019 uitgedraaid.

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 4 Werken en leren (vervolg)

Kennispunt Twente - Twentse Monitor Voortijdig Schoolverlaters

Het doel van de monitor De Twentse Monitor Voortijdig Schoolverlaters is om meer inzicht te geven in de Twentse situatie rondom voortijdig schoolverlaters (en later ook jeugd in kwetsbare posities). De gebruikte databronnen zijn maandelijkse DUO-lijsten van Twentse jongeren zonder startkwalificatie die uitgeschreven zijn op een school en waar het inlichtingenbureau informatie over werk en uitkering aan heeft toegevoegd. In dit rapport is informatie gebruikt over schooljaar 2018/2019. Daarnaast is voor inzicht in het aantal jongeren in kwetsbare positie (JKP) gebruik gemaakt van de DUO-lijst JKP 2018 en 2019.

Ministerie OC&W – Aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters per schooljaar

Het Ministerie OC&W houdt bij hoeveel nieuwe voortijdig schoolverlaters er zijn per schooljaar. Men wil dit aantal namelijk terugdringen. Een nieuwe voortijdig schoolverlater is een jongere tussen 12 en 23 jaar die geen startkwalificatie heeft en aan het begin van het nieuwe schooljaar (1 okt) niet staat ingeschreven op een school, terwijl hij of zij een jaar eerder op 1 oktober nog wel stond ingeschreven. In deze rapportage is gebruik gemaakt van een exceloverzicht van het Ministerie van OC&W dat zij naar alle RMC-regio's heeft gestuurd. Deze cijfers zullen later naar verwachting ook geplaatst worden op onderwijsincijfers.nl.

CBS Arbeidsdeelname (2019) via Waarstaatjegemeente

In dit rapport gebruikt werkzame beroepsbevolking. Dit is het aantal personen per 1.000 inwoners in de leeftijdscategorie van 15 tot 75 jaar, exclusief de institutionele bevolking, die betaald werk heeft, ongeacht de duur van deze arbeid.

Bedrijven- en Instellingenregister Overijssel (BIRO)

De BIRO is gebruikt om het aantal zzp'ers in Wierden vast te stellen. Als peildatum is gebruik 1-1-2019.

Sociaal Cultureel Planbureau (2020) Zicht op de samenleving in coronatijd Eerste analyse van de mogelijke maatschappelijke gevolgen en implicaties voor beleid.

Zie boven (H3)

Kennispunt Twente (20 maart 2020) Coronabericht 1.

Kennispunt Twente heeft sinds de start van de Coronacrisis verschillende berichten uitgegeven met cijfers rondom corona. Het eerste bericht betrof een raming van het aantal ZZP'ers met inkomensverlies momenteel of in de komende weken naar gemeente.

Twentse arbeidsmarktmonitor

De Twentse Arbeidsmarktmonitor wordt samengesteld in opdracht van het Twentse portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt. Vier keer per jaar komt er een publicatie uit. Daarnaast worden maandelijks de cijfers over de Twentse arbeidsmarkt online geactualiseerd. Kennispunt Twente voert samen met team Economie van Regio Twente de samenstelling en de dataverwerking uit.

<https://twentsearbeidsmarktmonitor.nl/>

DUO leerlingprognoses, via waarstaatjegemeente.nl

DUO produceert op basis van de recente historie van de scholen in termen van instroom en doorstroom van leerlingen binnen de instellingen leerlingprognoses, waarbij zij op fijnmazige wijze rekening houdt met regionale bevolkingsprognoses, om de verwachte leerlingendaling zo goed mogelijk toe te rekenen aan scholen in krimpregio's.

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 5 Maatschappelijke betrokkenheid

BMC (2018) Scan sociale samenhang, leefbaarheid en buurtparticipatie Wierden

Zie boven (H3). In de enquête onder een steekproef van inwoners zijn ook vragen opgenomen over vrijwilligerswerk en mantelzorg.

GGD Twente – Jongerenmonitor 2019

Zie boven (H2). Vragen over vrijwilligerswerk en lidmaatschap vereniging

Kaliber Kunstenschool – jaarverslag 2019

Zie boven (H3). **Gemeente Wierden – jaarrekening 2019**

Zie boven (H3)

Stichting De Welle. Jaarverslag 2019

Stichting de Welle is een welzijnsorganisatie actief in Wierden die ook het vrijwilligerspunt beheert en hier in haar jaarverslag over rapporteert

RIVM & Sociaal Cultureel Planbureau (2017). Sport Toekomstverkenning (STV) 2030

RIVM heeft in samenwerking met het SCP in 2017 een toekomstverkenning gedaan naar de toekomst van sport in Nederland. Het trendscenario van de Sport Toekomstverkenning (STV) uit 2017 geeft aan de hand van de kernindicatoren sporten en bewegen een inschatting van de toekomstige ontwikkelingen van sport en bewegen tot 2030, uitgaande van gelijkblijvend beleid. Een van de vier opgaven voor de sport zijn meedoen en verenigingsleven bevorderen.

<https://www.sportenbewegenincijfers.nl/toekomstverkenning/trendscenario>

Sociaal Cultureel Planbureau (2019). Toekomstverkenning mantelzorg aan ouderen in 2040

Het onderzoek is een samenwerkingsproject van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en het Planbureau voor de Leefomgeving (pbl). De uitkomsten van de meest recente regionale bevolkings- en huishoudensprognose van pbl en cbs (2019) zijn gecombineerd met de uitkomsten van SCP-onderzoek over mantelzorg geven en ontvangen (2014-2016). In het rapport worden prognoses gedaan voor de vraag naar en het aanbod van mantelzorg in 2040.

GGD Twente - Volwassenen- en ouderenmonitor 2016

Zie boven (H2). Ook hier is gevraagd naar vrijwilligerswerk. Omdat het BMC onderzoek recentere data biedt is deze gebruikt om het aandeel vrijwilligers te beschrijven. Maar als we de vergelijking maken met andere Twentse gemeenten, kan dit niet met het BMC onderzoek en gebruiken we gegevens over vrijwilligerswerk van het volwassenen en ouderenonderzoek van de GGD uit 2016.

Sociaal en Cultureel Planbureau (mei 2020). Eerste doordenking maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen. Beleidssignaleмент.

Het beleidssignaleмент schetst een beeld van de mogelijke maatschappelijke gevolgen van de Coronamaatregelen. Dit doet SCP met een slag om de arm met betrekking tot de uitputtendheid van de kennis en de toepasbaarheid ervan in de, nog op deze manier niet eerder vertoonde, situatie waarin de Nederlandse samenleving zich nu bevindt.

Sociaal Cultureel Planbureau (2020) Zicht op de samenleving in coronatijd Eerste analyse van de mogelijke maatschappelijke gevolgen en implicaties voor beleid.

Zie boven (H3)

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 6 Maatschappelijke ondersteuning

GGD Twente – Volwassenen- en ouderenonderzoek 2016

Zie boven (H2). Vraag naar laaggeletterdheid in het lezen van gezondheidsinformatie. Gevraagd is “Hoe vaak heeft u hulp van anderen nodig bij het lezen van bijsluiters, folders of ander geschreven materiaal dat u van uw dokter of apotheek krijgt?”.

Alzheimer Nederland (2020) Mensen met dementie per gemeente

Alzheimer Nederland heeft door ABF Research in 2019 laten doorrekenen hoeveel mensen met dementie er zullen zijn in 2020. Op basis van voorspellingen van de toekomstige bevolkingsopbouw, is ook een prognose gemaakt van het aantal mensen met dementie in de toekomst voor alle gemeenten in Nederland.

Vektis (2017) Data bij factsheet ambulantisering GGZ

In deze factsheet staat het gebruik van GGZ per gemeente beschreven in een percentage van het totaal aantal inwoners van 18 jaar of ouder. Hierbij gaat het om de inzet van de POH-GGZ, GB-GGZ, S-GGZ met en zonder verblijf en ZZP-B.

Ministerie BZK, overzicht huisvesting vergunninghouders, mei 2020

Het Ministerie van BZK legt de gemeente taakstellingen op voor het aantal statushouders dat zij dienen op te nemen in de gemeente. Met regelmaat wordt bijgehouden in hoeverre iedere gemeente hier in slaagt.

CBS Statline

Zie boven (H1). In dit hoofdstuk gebruikt voor informatie over kinderen die opgroeien in eenoudergezinnen (2019) en voor huishoudens met lage inkomens (2018) en huishoudensprognoses.

Mee IJsseloevers (2019) Jaarrapportage Wierden

Mee IJsseloevers is een organisatie die in het voorliggend veld in Wierden activiteiten ontplooid voor inwoners met een beperking. Grootste deel van de activiteiten betreft cliëntondersteuning.

Avedan (2019) Jaarverslag Maatschappelijk Werk

Avedan voert in Wierden het algemeen maatschappelijk werk en schoolmaatschappelijk werk uit.

Stichting De Welle (2019). Jaarverslag

Stichting de Welle is een welzijnsorganisatie actief in Wierden. Het jaarverslag beschrijft het bereik van hun activiteiten in het voorliggend veld.

Veilig Thuis Management Informatie 2019 via gemeente Wierden

Excelbestand met gegevens over meldingen bij Veilig Thuis Twente. De gegevens komen voort uit de definitie in de Basisset Uniforme Registratie. Meldingen, Adviezen en alle diensten (Onderzoek, V&V, Overdracht) zijn meegenomen in de rapportage vanaf 1-1-2019. Dit betekent dat alle diensten die eerder zijn gestart dan 1-1-2019, meldingen en adviezen met een registratie datum voor 1-1-2019 niet zijn meegenomen. Dit kan betekenen dat het beeld over 2019 niet geheel compleet is.

CBS (2019). Gemeentelijke monitor sociaal domein, onderdeel van waarstaatjegemeente.nl

De gemeentelijke monitor sociaal domein vanuit CBS omvat zowel gegevens over personen en huishoudens die gebruik maken van Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Deze monitor is gebruikt om de stapeling van zorg te tonen.

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Gemeentelijke-Monitor-Sociaal-Domein>

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 6 Maatschappelijke ondersteuning (vervolg)

Bureau HHM (2016) Infographic Wettelijk kader zorg en sociaal domein.

Eenvoudige beschrijving van verschillende wetten in het sociaal domein.

<https://www.hhm.nl/actueel/handige-infographic-wettelijk-kader-zorg-sociaal-domein>

Kennispunt Twente - Twentse Monitor Sociaal Domein

Zie boven (H3). In dit hoofdstuk gebruikt voor informatie over Wmo-gebruik.

Gemeente Wierden – jaarrekening 2019

Zie boven (H3)

Gemeente Wierden (2019) Registratie Bijstandsuitkeringen & leerplicht

Zie boven (H4). In dit hoofdstuk informatie over bijstandsuitkeringen in 2019, bijzondere bijstand en minimaregelingen.

Stadsbank Oost Nederland (2019) Jaarverslag

Stadsbank Oost Nederland is een Gemeenschappelijke Regeling, die voor de burgers van 22 gemeenten in Twente en de Achterhoek werkzaam is op het gehele terrein van de schulddienstverlening. In het jaarverslag staan kerncijfers over activiteiten op het gebied van schuldhulp.

RIVM Volksgezondheid Toekomstverkenning (2018)

Zie boven (H2).

Wijzer in geldzaken (2020). Flitspeiling financiële kwetsbaarheid. Onderzoek financiële kwetsbaarheid door de coronacrisis.

Om een beeld te krijgen van de financiële kwetsbaarheid door de coronacrisis heeft onderzoeksbureau Kantar in opdracht van Wijzer in geldzaken in mei 2020 een flitspeiling uitgevoerd waaraan in totaal 1.219 Nederlanders hebben deelgenomen. De meting is uitgevoerd onder een representatieve steekproef van het algemeen publiek (532) en onder zes financieel kwetsbare groepen (samen 687 personen). Naast vragen over een eventuele inkomstenterugval is gekeken naar de financiële fitheid van deze groepen.

Divosa (juni 2020). Coronavirus. Effecten gemeentelijk sociaal domein

Divosa brengt samen met gemeenten de impact van de corona-maatregelen in beeld. De informatie op haar website wordt regelmatig aangevuld met recente ontwikkelingen.

<https://www.divosa.nl/onderwerpen/coronavirus/effecten-gemeentelijk-sociaal-domein>

Sociaal Cultureel Planbureau (2020) Zicht op de samenleving in coronatijd Eerste analyse van de mogelijke maatschappelijke gevolgen en implicaties voor beleid.

Zie boven (H3)

CBS – IV3 onbewerkte data

Zie boven (H2). Gebruikt om de verdeling van budget over algemene voorzieningen en individuele voorzieningen in Wierden te vergelijken met andere gemeenten.

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 7 Woon- en leefomgeving

Basisregistratie adressen en gebouwen via [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl)

Inzicht in aantal woningen in Wierden in 2019.

Companen. Actualisatie woningmarktonderzoek 2019

Rapportage van een actualisatie van het woningmarktonderzoek uit 2017 in opdracht van gemeente Wierden en Reggewoon.

Companen. Monitor gezond wonen

In een interactieve monitor toegankelijk via een online dashboard wordt de huisvestingsopgave voor wonen met zorg in Overijssel beeld gebracht in opdracht van Provincie Overijssel, Overijsselse gemeenten en WoONTwente. De monitor geeft inzicht in de ontwikkeling van vraag, aanbod en uitstroom voor diverse zorgdoelgroepen.

Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2018). Leefbaarometer

De Leefbaarometer geeft informatie over de leefbaarheid in alle buurten en wijken, waarbij leefbaarheid is gedefinieerd als de mate waarin de leefomgeving aansluit bij de voorwaarden en behoeften die er door de mens aan worden gesteld. Om leefbaarheid in beeld te brengen wordt gebruik gemaakt van 100 indicatoren, onderverdeeld in 5 dimensies. Deze 100 indicatoren zijn in de Leefbaarometer opgenomen omdat uit uitvoerig statistisch onderzoek gebleken is dat met deze indicatoren het oordeel over leefbaarheid het beste ingeschat kan worden. Dat wil dus zeggen dat de Leefbaarometer op basis van 100 (voornamelijk) objectieve indicatoren (kenmerken van de woonomgeving) een inschatting geeft van de leefbaarheidssituatie en -ontwikkeling.

<https://www.leefbaarometer.nl>

Bureau Louter in opdracht van Elsevier Weekblad. Beste woongemeente 2020

Elsevier Weekblad en Bureau Louter vergelijken in hun onderzoek een gemeente met alle andere 354 gemeenten op 97 punten. De scores zijn verdeeld over elf onderdelen: onderwijs en kinderopvang, winkels, zorg, vrijetijdsvoorzieningen, gebouwde omgeving, natuurlijke omgeving, weinig overlast, veiligheid, bevolkingssamenstelling, rust en ruimte en bereikbaarheid.

Wierden.ikpraatmee

Wierden.ikpraatmee is het online onderzoeks- en discussieplatform van de gemeente Wierden. Hier kunnen inwoners, via enquêtes, discussies en peilingen meepraten over wat in de gemeente speelt. Voor deze rapportage is gebruik gemaakt van de resultaten van de peiling over de openbare ruimte en over veiligheid. De eerste is zomer 2017 ingevuld door 169 inwoners, de tweede voorjaar 2019 door 368 inwoners.

BMC (2018) Scan sociale samenhang, leefbaarheid en buurtparticipatie Wierden

Zie boven (H3). In de enquête onder een steekproef van inwoners zijn ook vragen gesteld over sociale cohesie in de buurt. Hierin ook informatie op buurniveau

Veiligheidsmonitor (2019)

De Veiligheidsmonitor is een tweejaarlijks terugkerende grootschalige bevolkingsenquête waarin de thema's leefbaarheid van de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van criminaliteit, het oordeel van de burger over het functioneren van de politie en preventiegedrag worden onderzocht. In dit rapport de cijfers sociale cohesie voor Twente en Nederland (2019) opgenomen. Deze worden vergeleken met het cijfer van Wierden uit het BMC rapport (2018).

Bronverwijzingen

Hoofdstuk 7 Woon- en leefomgeving (vervolg)

CBS via waarstaatjegemeente.nl

Gemiddelde afstand in km's tot voorzieningen in 2019 opgenomen in deze rapportage.

Mulierinstituut (2017) Beweegvriendelijke omgeving

De beweegvriendelijkheid van de omgeving is één van de 20 kernindicatoren rondom sporten en bewegen. Deze kernindicator is opgebouwd uit zes deelindicatoren:

1. Publieke sportaccommodaties (o.a. aantallen sporthallen, voetbalaccommodaties),
 2. Sport- en speelplekken (o.a. aantallen Cruyff Courts, speeltuinen)
 3. Sport- speel- en beweegruimte
 4. Routes (o.a. fiets- en wandelpaden uitgedrukt in meters)
 5. Buitengebied (o.a. bos, heide, zand uitgedrukt in hectares)
 6. Nabijheid van voorzieningen (o.a. gemiddelde afstand tot supermarkt en school)
- Per gemeente wordt de absolute score (gebaseerd op objectieve registraties) op de onderliggende elementen omgerekend naar een vijfpuntschaal.

<https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/beweegvriendelijke-omgeving>

Sociaal Cultureel Planbureau (2020) Zicht op de samenleving in coronatijd Eerste analyse van de mogelijke maatschappelijke gevolgen en implicaties voor beleid.

Zie boven (H3)

Kennispunt Twente - Twentse Monitor Sociaal Domein

Zie boven (H3). In dit hoofdstuk gebruikt voor informatie over Wmo-gebruik naar kern.

CBS (2019) Kerncijfers buurten en wijken

Kerncijfers over kernen Wierden, Enter en overige 4 wijken in de gemeente Wierden

Companen & Decisio (2020) Onderzoek huisvesting arbeidsmigranten Overijssel

Zie boven (H1). In dit onderzoek ook beschrijving van huisvestingsopgave arbeidsmigranten richting 2030.